

රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන සඳහා SAICM මග පෙන්වීම

රසායන දූව්‍ය කලමනාකරණය පිළිබඳ
අන්තර්ජාතික උපක්‍රමික පිටිකුම

විෂ රසායන දූව්‍ය මගින්
මිනිස් සෞඛ්‍යයට හා පරිසරයට වන හානිය
වැළැක්වීමට ඇති ක්‍රියාරාමුව

ජැන් වින්ඩර්ග්,
ජ්‍යෙෂ්ඨ ප්‍රතිපත්ති උපදේශක,
POPs තුරන්කිරීම පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර ජාලය

පරිවර්තනය
පරිසර යුක්ති කේන්ද්‍රය

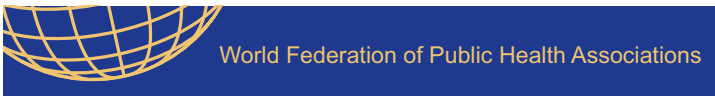

මූල්‍ය අනුග්‍රහය

ISDE - International Society of Doctors for the Environment

Women In Europe for a Common Future

This booklet may only be reproduced for non-commercial purposes
with the permission of IPEN

**රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන සඳහා
SAICM මග පෙන්වීම**

පරිවර්තනය	වමලි ලියනගේ ගයන් පනාගොඩ
උපදේශනය	හේමන්ත විතානගේ
පරිගණක අක්ෂර සංයෝජනය	රෝහණ කුමාර
පරිගණක පිටු සැකසුම	වාකෂා රූ දුරකථන : 011 2708377
මුද්‍රණය	සිතීරූ ග්‍රැෆික්ස් දුරකථන : 078 6231666
ප්‍රකාශනය	පරිසර යුක්ති කේන්ද්‍රය 20, ඒ කුරුපේ පාර, කොළඹ 08. දුරකථන/ෆැක්ස් : 0112683282 විද්‍යුත් තැපෑල : info@ejjustice.lk අන්තර්ජාලය : www.ejjustice.lk

භාවිතා වන කෙටි යෙදුම් සමහරක්

BAN	බාසල් ක්‍රියාකාරී ජාලය
BAT	භාවිතා කලහැකි හොඳම උපක්‍රමය
BEP	හොඳම පාරිසරික ක්‍රියාවලිය
CSO	සිවිල් සංවිධාන වල එකතුව
EU	යුරෝපා සංගමය
FAO	එක්සත් ජාතීන්ගේ ආහාර හා කෘෂිකාර්මික ආයතනය
GAIT	දාහක විකල්ප සඳහා වූ ගෝලීය සන්ධානය
GEF	ලෝක පරිසර පහසුකම
GHS	රසායනික ද්‍රව්‍ය වර්ගීකරණය හා හැඳින්වීම පිළිබඳ ගෝලීය සමෝධාන පද්ධතිය
GPA	ගෝලීය සැලසුම්කරණ ක්‍රියාකාරීත්වය
HCWH	හානියකින් තොරවූ සෞඛ්‍යාරක්ෂාව
ICCM	රසායනික ද්‍රව්‍ය කලමනාකරණය පිළිබඳ අන්තර්ජාතික සමුළුව
IFCS	රසායනික ද්‍රව්‍ය සුරක්ෂිතතාව පිළිබඳ අන්තර්ජාතික සංසඳය
ILO	අන්තර්ජාතික කම්කරු සංවිධානය
IOMC	රසායනික ද්‍රව්‍ය යහපාලනය පිළිබඳ අන්තර්ජාතික වැඩසටහන
IPEN	දිගුකල් පවතින කාබනික දූෂක තුරන්කිරීම පිළිබඳ අන්තර්ජාතික ජාලය
ISDE	පරිසරය සඳහා වෛද්‍යවරු පිළිබඳ අන්තර්ජාතික සංගමය
MDG	සහඟු සංවර්ධන අරමුණු
NGO	රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන
OECD	සංවර්ධනය හා ආර්ථික සහයෝගිතාව පිළිබඳ ආයතනය
PAN	පළිබෝධනාශක ක්‍රියාකාරී ජාලය
PBT	පෛච්ඛ සාන්ද්‍රගතවන, දිගුකල් පවතින හා විෂද්‍රව්‍ය
PCB	ක්ලෝරීන් බහුඅවයවිකරණය වූ ෆීනෝල
POP	දිගුකල් පවතින කාබනික දූෂක
PRTR	දූෂක නිදහස් කිරීම හා සම්ප්‍රේෂණය පිළිබඳ නාම සටහන
REACH	රසායන ද්‍රව්‍ය ලියාපදිංචි කිරීමේ ප්‍රමාණාත්මක බව නහනම් කිරීම
SAICM	රසායන ද්‍රව්‍ය කලමනාකරණය පිළිබඳ අන්තර් ජාතික උපක්‍රමික පිවිසුම
UNEP	එක්සත් ජාතීන්ගේ පාරිසරික වැඩසටහන
UNIDO	එක්සත් ජාතීන්ගේ කම්මාන සංවර්ධනය පිළිබඳ ආයතනය
UNDP	එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවර්ධන වැඩසටහන
UNITAR	පුහුණු කිරීම් හා සමීක්ෂණ පිළිබඳ එක්සත් ජාතීන්ගේ ආයතනය
WECP	සාමූහික අනාගතය පිළිබඳ යුරෝපා කාන්තාවන්
WFPFA	මහජන සෞඛ්‍යය සංවිධානය පිළිබඳ ගෝලීය එකමුතුව
WHO	ලෝක සෞඛ්‍යය සංවිධානය
WSSD	වීරස්ටායි සංවර්ධනය පිළිබඳ ලෝක සමුළුව

රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන සඳහා SAICM මග පෙන්වීම

රසායන ද්‍රව්‍ය කලමනාකරණය පිළිබඳ අන්තර්ජාතික උපක්‍රමික පිවිසුම

1.0	පෙරවදන	5-6
2.0	රසායනික ද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය පිළිබඳ අන්තර්ජාතික උපක්‍රමික පිවිසුම (SAICM)	7-9
	2.1 රසායනික සුරක්ෂිතතාව ලඟාකර ගැනීමට ඇති කැපවීම	
	2.2 SAICM ප්‍රයෝජනවත් උපාංගයකි	
3.0	SAICM හි පසුබිම : විෂ සහිත රසායන ද්‍රව්‍යවල ඉතිහාසයෙන් හා ඒවා පාලනය කිරීමට ගත් උත්සාහයෙන් බිඳක්	10-21
	3.1 ඩී.ඩී.ටී. හා silent spring	
	3.2 PCBs	
	3.3 රසදිය හා ඊයම්	
	3.4 ප්‍රථම පරම්පරාවේ රසායනික ද්‍රව්‍යය කළමනාකරණ නීතිරීතින්	
	3.5 අවධානය ඉහලයාම	
	3.6 විවිධ නිෂ්පාදන වල ඇති විෂ රසායන ද්‍රව්‍යය	
	3.7 බාසල් සමුළුව	
	3.8 ඊයෝ ලෝක සමුළුව හා IFCS	
	3.9 ස්ටෝක්හෝම් හා රොට්ටර්ඩෑම් සමුළුව	
	3.10 FAO Code of conduct	
	3.11 ගෝලීය සමෝධාන පද්ධතිය	
	3.12 රසායන ද්‍රව්‍ය සම්බන්ධ ජාත්‍යන්තර සම්මුති සහ SAICM සඳහා සැලසුම් කළ වැඩසටහන්	
	3.13 ජාත්‍යන්තර රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන ජාලවල වර්ධනය	
	3.14 OSPAR කොමිසම	
	3.15 රසායනික ද්‍රව්‍යවල ලියාපදිංචිය, බලය පැවරීම හා සීමාවන්	
	3.16 කැනේඩියානු පරිසර ආරක්ෂණ පනත	
	3.17 උපක්‍රමික පිවිසුම	
4.0	SAICM යනු කුමක්ද? සවිස්තරාත්මක විස්තරය	22-31
	4.1 SAICM වල අරමුණු	
	4.2 SAICM වල අභිමතාර්ථ	
	4.3 SAICM අවධානම් අඩුකිරීමේ අරමුණු	
	4.4 SAICM පිළිබඳව ඇති දැනුවත්භාවය හා තොරතුරු සම්බන්ධ වූ මූලික අරමුණු	
	4.5 SAICM පාලනය කිරීමේ අරමුණු	
	4.6 SAICM ශක්‍යතා වර්ධන මූලාරමුණු	

4.7 නීතිවිරෝධී අන්තර්ජාතික හුවමාරුව පාලනය සඳහා SAICM හි මූලික අරමුණු	
4.8 SAICM මූල්‍ය සලකාබැඳීම්	
4.9 SAICM ක්‍රියාවේ යෙදවීම සහ ප්‍රගතිය පරීක්ෂා කර බැලීම	
4.10 SAICM ගෝලීය ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම	
4.11 SAICM ක්‍රියාකාරී මෙවලමක් ලෙස	
5.0 SAICM ක්‍රියාවේ යෙදවීම සඳහා සිවිල් සමාජය පාවිච්චි කළ හැක්කේ සහ දායක විය හැක්කේ කෙසේද?	32-38
5.1 සිවිල් සමාජ දැනටමත් SAICM ක්‍රියාවේ යෙදවීම සඳහා දායක වෙමින් ඇත	
5.1.1 රසායන ද්‍රව්‍ය සම්බන්ධ ප්‍රතිපත්ති සහ ක්‍රියාමාර්ග	
5.1.2 පළිබෝධනාශක	
5.1.3 ජාත්‍යන්තර ගිවිසුම්	
5.1.4 ජෛව නිරීක්ෂණය (Bio Monitoring)	
5.1.5 ළමා සෞඛ්‍ය	
5.1.6 අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීම	
5.1.7 වෘත්තීය සුරක්ෂිතතාව	
5.2 රාජ්‍ය නොවන සංවිධානවල පරිශ්‍රමයන් ශක්තිමත් කිරීමට SAICM උදව් කරන අන්දම	
5.3 ජාතික නීති සහ ප්‍රතිපත්ති	
5.4 යුරෝපා සංගමයේ REACH ප්‍රතිපත්තිය	
5.5 REACH පදනම් වූ මූලික ප්‍රතිපත්ති	
6.0 SAICM ක්‍රියාවේ යෙදවීම සඳහා කාර්මික හා මූල්‍යමය සහයෝගය	39-42
6.1 රසායනික සුරක්ෂිතතාව හා විරස්ථායී සංවර්ධනය	
6.2 රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන වල උත්සාහයන්	
7.0 නිගමනය	43
8.0 පසුවදන SAICM ව්‍යාප්ත කිරීමේ ගෝලීය සිවිල් සමාජ ව්‍යාපාරය	44
රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන / සිවිල් සමාජ සංවිධාන වල SAICM පිළිබඳ පොදු නිවේදනය	
ගෝලීය ව්‍යාප්ත කිරීම තහවුරු කිරීමේ ආකෘති පත්‍රය	

1.0 ජෛවදූෂණ

මෙම පොත් පිංව මගින් රසායන ද්‍රව්‍යය කලමනාකරණය පිළිබඳව අන්තර්ජාතික උපක්‍රමික පිවිසුම හඳුන්වා දෙනු ලබයි (SAICM). මෙම ප්‍රතිපත්තිය විවිධ රජයන් හා පාර්ශවකරුවන් විසින් එක්ව ඉදිරිපත්කරනු ලැබූයේ, විවිධ අන්තරාකාරී රසායනික ද්‍රව්‍යය වලට නිරාවරණයවීම නිසා, මිනිස් සෞඛ්‍යයට හා පරිසර පද්ධති වලට සිදුවිය හැකි හානි වලින් ඔවුන්ව ආරක්‍ෂාකිරීම සඳහාය. අපගේ ඉලක්ක කණ්ඩායම් වනුයේ, මෙවැනි රසායනික ද්‍රව්‍යයවලින් ආරක්‍ෂාවීම පිළිබඳ අවධානය යොමුකලයුතු / එවැනි අන්තරායකාරී ද්‍රව්‍යය හා සබඳතාවන් පවතින සිවිල් සංවිධාන, මහජන, සෞඛ්‍යාරක්‍ෂක, එවැනි විෂයයන් වෙනුවෙන් උනන්දුව දක්වන සංවිධාන, වෛද්‍ය හා සනිපාරක්‍ෂක සේවා පවත්වාගෙන යන වෘත්තීයවේදීන්ගේ සංවිධාන, මෙවැනි රසායන ද්‍රව්‍යය මගින් අනතුරු / හානියට භාජනය වීමට හැකියාවන් ඇති ප්‍රජාවන් සමන්විතවන සංවිධාන හා වෙළඳ ප්‍රජාවන් ය.

මෙම පොත් පිංව මෙවැනි දැනුවත්කිරීමේ පොත් රාශියක පලමු ආරම්භය වන අතර, ඒවා මගින් මෙවැනි අන්තරාකාරී රසායන ද්‍රව්‍යය වලට නිරාවරණයවීම පිළිබඳව ජාතික හා ජාත්‍යන්තර අවධානය යොමුකර ඇත. මෙම ක්‍රියාවලිය ලෝකයේ සියලුම රටවල පවතින සිවිල් සංවිධාන වල සහයෝගය සාමූහිකව ගොඩනංවා, ඉහත රසායන ද්‍රව්‍යයන් නිපදවීම, භාවිතය හා කලමනාකරණය කිරීමේදී ඒවා මගින් සිදුවන හානිය අවමකිරීමේ ජාත්‍යන්තර ක්‍රියාවලියක කොටසක් වශයෙන් ක්‍රියාත්මක වේ.

මෙම ග්‍රන්ථයෙහි ආරම්භයේ හඳුන්වාදීමේ පරිච්ඡේදය අන්තර්ගතවන අතර පසුව SAICM පිළිබඳව ඓතිහාසික විමසීම සඳහන්ව ඇත. මෙම පරිච්ඡේදයේ පසුව SAICM යනු කුමක් ද යන්න පහදා දෙනු ලබයි. අවසානයේ දී සිවිල් හා රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන වලට SAICM යොදාගතහැකි අන්දම පෙන්වා දෙනු ලබයි. මෙම ග්‍රන්ථය අවසාන භාගයේදී ගෝලීය සිවිල් සංවිධාන වලට වෙන්වූ පරිච්ඡේද පවතින අතර, තවදුරටත් රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන සහ අනෙකුත් සංවිධාන වලට SAICM පිළිබඳව අදහස් දැක්වීමට / නැවත සලකා බැලීමට අවස්ථාව සලසා තිබේ.

ජාත්‍යන්තර රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන 6 ක් මෙම ගෝලීය ව්‍යාපාරය වෙනුවෙන් දායකත්වය සපයනු ලබන අතර එම ජාත්‍යන්තර රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන වනුයේ HCWH, IPEN, ISDE, PAN, WECF, WFPHA ය.

අප; යුරෝපා සංගමයට, ස්වීඩන හා කැනේඩියානු රාජ්‍යයන්ට, පුනුණු කිරීමේ හා සමීකෂණ පිළිබඳ එක්සත්ජාතීන්ගේ ආයතනයට, හා අනෙකුත් පරිත්‍යාගශීලීන්ට මෙම පොත් පිටව සාර්ථක කිරීම වෙනුවෙන් දැක්වූ දායකත්වය වෙනුවෙන් ස්තූතිය දක්වන අතර, මෙහි සඳහන්ව ඇති අදහස් දැක්වීම්, එම දායකත්වයේ ස්වයං අදහස් නොවන බව සැලකිල්ලට ගන්න.

ජැන් වින්බර්ග්,

IPEN,
ජ්‍යෙෂ්ඨ ප්‍රතිපත්ති උපදේශක,
ජූනි 09, 2008.

සටහන්

- HCWH – www.noharm.org
- IPEN – www.ipen.org
- ISDE – www.isde.org
- PAN – www.pointernat.org
- WECF – www.wecf.org
- WFPHA – www.wfpha.org

2.0 හැඳින්වීම

රසායනික ද්‍රව්‍යය කළමනාකරණය පිළිබඳ අන්තර්ජාතික උපක්‍රමික පිටිකුම (SAICM)

2006 වසරේදී විවිධ රජයන් හා විවිධ පාර්ශවකරුවන් විසින් රසායනික ද්‍රව්‍යය කළමනාකරණය පිළිබඳ අන්තර්ජාතික උපක්‍රමික පිටිකුම¹ යන ගෝලීය ප්‍රතිපත්තිය හඳුන්වා දෙනු ලැබීය. මෙහි අරමුණ වූයේ විවිධ රසායනික ද්‍රව්‍යයන් මිනිස් සෞඛ්‍යයට හා පරිසරයට අවම හානියක් වන පරිදි නිපදවීම හා භාවිතයයි.

රටවල් 100කට අධික පරිසර ඇමතිවරුන්, සෞඛ්‍යය ඇමතිවරු විවිධ නියෝජිතයින් මෙම ප්‍රතිපත්ති මාලාව ඒකමතිකව තෝරාගත් අතර, රටවල් 100 කට අධික සහභාගීත්වයෙන් යුතුව, පළමු රසායනික ද්‍රව්‍යය කළමනාකරණය පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර සමුළුව (ICCM 1) ඩුබායි නුවර, 2006 පෙබරවාරි මස පැවැත්විණි. මෙම සමුළුව එක්සත් ජාතීන්ගේ පරිසර වැඩසටහන විසින් සංවිධානය කරනු ලැබූ අතර, ඊට ලෝක සෞඛ්‍යය සංවිධානය ඇතුළු, අනෙකුත් රසායනික ද්‍රව්‍යය පිළිබඳ අන්තර්ජාතික ආයතන වල සහයෝගය ලැබුණි².

විවිධ කළාපවල මහජන සෞඛ්‍යය හා රාජ්‍ය නොවන පරිසර සංවිධාන ICCM හා ඊට සුදානම් කරන හමුවීම් වලට සහභාගී විය. අන්තර්ජාතික වෘත්තීය සමිති නියෝජිතයින් හා රසායනික ද්‍රව්‍යය, කෘමිනාශක වැනි ද්‍රව්‍යය නිෂ්පාදනය හා ලෝහ නිධි හා සම්බන්ධ ආයතන වල වෘත්තීය සමිති නියෝජිතයින්ද, මෙම සමුළුවලට සහභාගී විය. මෙම සමුළුව අවසානයේදී, මෙම සියලු පාර්ශව රාජ්‍ය සංවිධාන හා අන්තර්ජාතික සංවිධාන හා එකතුව SAICM අනුමත කිරීමට සහයෝගය පල කරනු ලැබිණි. SAICM නීතිමය වශයෙන් බැඳීමක් පමණක් නොවන අතර එය දේශපාලනික කැපවීම පිළිබඳව ව්‍යවස්ථාපිත ලියවිල්ලක් වන අතර, එමගින් මෙවැනි රසායනික ද්‍රව්‍යය මගින් සිදුවන සෞඛ්‍යමය හා පාරිසරික හානි පිටුදැකීම මගින් මෙවැනි රසායනික ද්‍රව්‍යය නිපදවීමේදී හා භාවිතයේදී අනුගමනය කරන පිළිවෙල උසස් කරලීමට (ඒවා මගින් සිදුවන හානිය අවම කිරීමට) අවධානය යොමුකරවයි.

රසායනික කුරක්ෂිතතාව ලඟාකර ගැනීමට ඇති කැපවීම

SAICM වලට සහයෝගය පලකිරීම තුළින් විවිධ රජයන් හා අනෙකුත් SAICM වලට සහභාගීවූ පාර්ශව මෙවැනි විෂ රසායන ද්‍රව්‍යයන් මගින් සිදුවන හානිය

අවමකිරීමට එකඟතාවය පලකොට ඇත. විශේෂයෙන් ළමුන්, මවු වරුන්, වයස්ගත පිරිස්, කම්කරුවන් හා මේවාට වැඩි අවධානයක් පවතින පිරිස හා එවැනි තත්ත්වයකට ඉක්මනින් ගොදුරු වියහැකි පරිසර තත්ත්ව, මෙමගින් දැඩි අවධානයකට ලක්කර ඇත. මෙම වැඩපිලිවෙල හඳුන්වාදීමෙන් පසුව රසායනික ද්‍රව්‍යය කළමනාකරණය පිළිබඳ යම්තාක් දුරට ඉදිරි ක්‍රියාමාර්ග ගෙන ඇතිබව හැඟෙනු ද එය ප්‍රමාණවත් නොමැතිබව පෙනුණි. තවද තත්ත්වය එසේවුව ද, ගෝලීය වශයෙන් පරිසරය, වාතය, ජලය හා භූමිය වශයෙන් විශාල ලෙස දූෂණය වෙමින් පවතී. මෙම තත්ත්වය ලෝකය පුරා මිලියන ගණනකගේ සෞඛ්‍යාරක්ෂාව හා ජනජීවිතය කෙරෙහි බලපෑමක් ඇතිකර ඇත.

ICCM වලට සහභාගි වූවන්, SAICM වල අරමුණු වන රසායන ද්‍රව්‍යය වල ජීවනවක්‍රය තුළ එම ද්‍රව්‍යය නිවැරදිව කළමනාකරණය පිළිබඳව ඉලක්කගත අරමුණු 2020 වනවිට ලගාකරගැනීම හා එවැනි රසායනික ද්‍රව්‍යය නිපදවීම හා භාවිතයේදී ඒවායින් සිදුවන හානිය අවමකිරීමට හැකවන සේ ක්‍රියාවලින් පවත්වා ගැනීමට මෙම උපක්‍රමික වැඩපිලිවෙල සාර්ථක කරගැනීම සඳහා තමන්ට ඇති උනන්දුව හා කැපවීම ප්‍රකාශකල අතර, ඔවුන් සිවිල් සංවිධාන හා අනෙකුත් පාර්ශව හා එක්ව රසායනික ද්‍රව්‍යය පිළිබඳව සෞඛ්‍යාරක්ෂාව පවත්වාගෙන යාම වෙනුවෙන් කටයුතු කිරීමට කැමැත්ත පළකලේය. ඒ තුලින් දුප්පත්කම දුරුකිරීම, විශේෂ අවධානයට යොමුකලයුතු පාර්ශව ආරක්ෂාකිරීම හා අවසානයේදී මහජන සෞඛ්‍යය හා ආරක්ෂාව පවත්වාගෙන යාම වෙනුවෙන් තම අවධානය යොමු කලෝය.

සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල මෙවැනි රසායනික ද්‍රව්‍යය කළමනාකරණය කිරීමට ඇති අඩු ධාරිතාවය, රසායනික කෘමිනාශක මත රඳා පවතින තත්ත්වය, කම්කරුවන් මෙවැනි ද්‍රව්‍යය වලට නිතර නිරාවරණයවීම්, වැනි තත්ත්ව පිළිබඳව ICCM වැඩි අවධානයක් යොමුකල අතර, එවැනි තත්ත්ව සඳහා සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග වැඩිදියුණු කිරීමට ඇති අවශ්‍යතාවය පෙන්වාදෙන ලදී. තවදුරටත් මෙමගින් ලෝකයේ මෙවැනි රසායනික ද්‍රව්‍යය නිපදවීම, වෙළඳාම හා භාවිතයේදී නිසි පරිදි කළමනාකරණයක් විවිධ සංවර්ධන තත්ත්ව වල පවතින රටවලට අවශ්‍යය බවත්, නිසි පරිදි රසායනික ද්‍රව්‍යය කළමනාකරණය කිරීමේ මූලික ප්‍රවේශයන් එම රටවල විවිධ සමාජවලට අත්‍යවශ්‍යය බවත්, පෙන්වා දුනි.

SAICM ක්‍රියෝජනවත් උපාංගයකි

විවිධ රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන හා සිවිල් සමාජ රසායනික ද්‍රව්‍යය පිළිබඳ සෞඛ්‍යාරක්ෂාව පවත්වාගෙනයාම සඳහා, ඉතා දිගුකලක පටන් විවිධ අයුරින් ක්‍රියාත්මක වූයේය. බොහෝ වශයෙන් විවිධ රජයන් සහ අනෙකුත් ආයතන SAICM පිළිගැනීමට හේතුවූයේ, ගෝලීය වශයෙන් සිවිල් සංවිධාන වලින් එල්ලවූ පීඩනය

වෙනුවෙන් ප්‍රතිචාරයක් වශයෙනි. රජයන් අතර ඇතිකරගනු ලබන මෙවැනි ප්‍රතිපත්තීන් හා ප්‍රකාශන ගෝලීය ගැටලු නිරාකරණය කිරීමට සමත් නොවන බව පැහැදිලි කරණක් වුවද, SAICM රසායනික සුරක්ෂිතතාව පිළිබඳ ලෝකයේ සියලුම රටවල සිවිල් සංවිධාන වල උත්සාහය සහ කැපවීම උපරිම ලෙස භාවිතා කිරීම සඳහා යොදාගතහැකි වැදගත් උපාංගයකි.

සටහන්

- 1 SAICM මූලාශ්‍ර ග්‍රන්ථ /ලිපිලේඛන හා සම්පූර්ණ රැස්වීම් වාර්තාව එක්සත් ජාතීන්ට අයත් භාෂා 6න්
<http://www.ohew.unep.ch/saicm/SAICM/20texts/SAICM /documents.ht>
- 2 අන්තර් රාජ්‍ය ආයතන වල නියෝජිතයින් ICMM වලට සහභාගිවන නිසා ආයතනික වශයෙන් SAICM සම්මත කිරීම සඳහා ඔවුන්ට ආයතනික වශයෙන් බලතල පැවරී නොතිබුණේ ICMM වලින් පසුව ඔවුන් එවැනි පාලන ආයතන වලින් SAICM ක්‍රියාවට නැංවීම සඳහා තීරණය කරනු ලැබීය.
3. අන්තර් රාජ්‍ය ආයතනවල නියෝජිතයන් ICMM වලට සහභාගිවන නිසා ආයතනික වශයෙන් SAICM වලින් පසුව ඔවුන් එවැනි පාලන ආයතනවල SAICM ක්‍රියාවට නැංවීම සඳහා තීරණය කරනු ලැබීය.

3.0 SAICM හි පසුබිම :

විෂ සහිත රසායන ද්‍රව්‍යවල ඉතිහාසය හා ඒවා පාලනය කිරීමට ගත් උත්සාහයන් බිඳහ

වානිජමය ලෙස රසායන ද්‍රව්‍යය නිෂ්පාදනය හා බෙදාහැරීම දෙවන ලෝක යුධසමය වන තෙක් ඉතා ප්‍රචලිත ලෙස නොපැවතුණි. නමුත් 1950 න් පසුව රසායනික පොහොර වර්ග හා කෘෂිභාගක වර්ග නිෂ්පාදනය ඉතා ප්‍රචලිතවූ අතර, එය කෘෂිකර්මාන්තයේ දී ඉතා ප්‍රමුඛ අවශ්‍යතාවයක් බවට පත්විය. පළමුව කාර්මීකරණය වූ රටවලත් දෙවනුව ලෝකයේ අනෙකුත් රටවල් වල ද මෙම කටයුත්ත ව්‍යාප්ත විය. මේ වකවානුවේදීම විවිධ නිෂ්පාදන කාර්මාන්ත වල, විවිධ තැන්වල රසායන ද්‍රව්‍යය යොදා නම නිෂ්පාදන කටයුතු කරගෙන යාම දිනෙන් දින ඉහල ගියේය.

SAICM ආරම්භ වූයේ මෙවැනි රසායන ද්‍රව්‍යය නිෂ්පාදනය ආරම්භ කිරීමෙන් සියවසකට පමණ පසුවය. SAICM පිලිගැනීම තුළින් ගෝලීය සමාජය විවිධ විෂ රසායන ද්‍රව්‍යය මගින් මිනිස් සෞඛ්‍යයට හා පරිසරයට ගෝලීය වශයෙන් විශාල හානියක් සිදුවිය හැකි බව අවබෝධ කරගත්තේය. මේ නිසා මෙම ගැටලුවට පිළිතුරක් වශයෙන් ක්‍ෂණික ක්‍රියාමාර්ග හා ගෝලීය වශයෙන් ප්‍රවේශයන් අවශ්‍යය බව පෙනී ගියේය. SAICM පිළිබඳව නිසි අවබෝධය ලබාගැනීමට පෙර මේ නිසා රසායනික සුරක්ෂිතතාවය පවත්වා ගෙන යාම වෙනුවෙන් දරන ලද ප්‍රයත්න හා විවිධ රජයන් ඊට දැක්වූ ප්‍රතිචාර පිළිබඳව සාකච්ඡා විමසා බැලීම ප්‍රයෝජනවත් වේ.

ඩී.ඩී.ටී. හා Silent Spring

වර්ෂ 1960 පමණ වනවිට විවිධ කෘෂිම රසායනික ද්‍රව්‍යය නිසා වන පාරිසරික හානි කෙමෙන් කෙමෙන් ප්‍රමුඛ වන්නට විය. 1962 දී Rachel Cerson විසින් රචනා කරන ලද **Silent spring** ග්‍රන්ථය තුළින් DDT ඇතුළු අනෙකුත් කෘෂි රසායනික ද්‍රව්‍යය බහුල ලෙස භාවිතා වන අන්දම සහ එම රසායනික ද්‍රව්‍යය මගින් පක්ෂීන් ඇතුළු පරිසර පද්ධති හානිවී ඇති අන්දම විග්‍රහ කලේය. Cerson ගේ කෘතිය තුළින් කෘෂි රසායනික ද්‍රව්‍යය පරිසර පද්ධති වලට බලපාන අන්දම ප්‍රධාන ලෙස විස්තර කලද, එමගින් මිනිසාගේ සෞඛ්‍යයට විශේෂයෙන්ම පිළිකා වැනි රෝග සම්බන්ධයෙන් පවතින අවධානම පිළිබඳවත් එම රසායනික ද්‍රව්‍යය සම්ප්‍රේෂණය

විම පිළිබඳවත් අවධාරණය කරන ලදී. මෙම ග්‍රන්ථයේ කතුවරිය නම කෘතිය අවසාන කරන කාලය වනවිට ඇය ද පියයුරු පිළිකාවකට ගොදුරුවී ඇතිබව දැනගන්නා ලදී. ඇය 1964 දී මියගියාය.

රසායනික ද්‍රව්‍යය නිෂ්පාදන සමාගම් මෙම **Silent spring** ග්‍රන්ථය ප්‍රකාශයට පත්වීම වැලැක්වීමට විවිධ අයුරින් ක්‍රියා කළෝය. විවිධ නීති, ක්‍රියාමාර්ග මගින් එම කෘතියේ ප්‍රකාශණ සමාගම බියට පත්කිරීමට තැත් කළෝය. එය අසාර්ථක වෙන්ම එම කෘතියේ කතාවරියට හා කෘතියට හානිවන අයුරින් ක්‍රියාකළෝය.

නමුත් මෙම කටයුතු අසාර්ථක විය. කතාවරියගේ පණිවුඩය ඒ වනවිට සමාජය තුළ මුල්බැස ගනිමින් පැවති අතර, එය නූතන පාරිසරික යුක්ති ක්‍රියාමාර්ග වල ආරම්භය විය. මෙම සිදුවීම් වලින් පසුව ලෝකයේ විවිධ රටවල් වල මෙම ද්‍රව්‍යයන් හා සම්බන්ධව විවිධ නීති හා රෙගුලාසි පිහිටුවීම වෙනුවෙන් සිවිල් සංවිධාන වල පීඩනය හා මැදිහත්වීම ක්‍රමක්‍රමයෙන් ඉහල ගිය අතර, එවැනි උත්සාහ මගින් ලෝකයේ විවිධ රසායන ද්‍රව්‍යය නිපදවීමේ හා භාවිතා කරන ක්‍රියාවලියේ විශාල වෙනස්කම් ඇතිකිරීමට සමත්විය. Rachel Cerson ගේ මූලික උත්සාහය මෙවැනි ක්‍රියාකාරීත්වය මගින් තව තව ප්‍රවලිත වන්නට හේතුවූ අතර, එය දැන් ගෝලීය වශයෙන් ප්‍රවලිතවී ඇත.

PCBs

Rachel Cerson ව අනුගමනය කරමින් ස්වීඩන ජාතික වෛද්‍ය Soren Jensen මිනිස් රුධිරයේ DDT මට්ටම පිළිබඳ අධ්‍යයනයක් සිදුකළේය. එහිදී විවිධ ගුප්ත රසායන ද්‍රව්‍යය වර්ග නම සාම්පලවල විවිධ මැදිහත්වීම් සිදුකරන බව සොයාගන්නා ලදී. පසු කාලයේදී මෙම රසායන ද්‍රව්‍යය වර්ග Polychlorinated biphenyls (PCBs) බව ඔහු සොයාගත්තේය. මෙම රසායන ද්‍රව්‍යය විද්‍යුත් සම්ප්‍රේෂණය ඇතුළු විවිධ කාර්යයන් වලදී බහුලව භාවිතා වන්නකි.

Soren Jensen මහතා මේ පිළිබඳව විමසීමේදී ඔහුට PCBs විවිධ ස්ථාන වල (සත්ත්ව හා මිනිස් සාම්පලවල) හමුවිය. ඔහුගේ පුද්ගලයට හේතුවූ අනෙක් කාරණය නම් ඔහු පරීක්ෂාකල සියලුම සාම්පල අතුරින් අධිකම PCBs සාන්ද්‍රණයක් සොයාගත්තේ ප්‍රදුරුවියේ පසුවන ඔහුගේ දියණියගේ රුධිර සාම්පල වලින් වීමයි.

රසදිය හා ඊයම්

විෂ සහිත ලෝහ (රසදිය සහ ඊයම් ආදී) තැනීම රසායන ද්‍රව්‍යය වානිජ ලෙස නිපදවීම බොහෝ කලකට පෙර භාවිතයේ පැවතිනි. 1950 දශකයේදී පමණ

ජපානයේ මිනාමාටා බොක්ක අවට ධීවර ගම්මාන වල මිනාමාටා රෝගය සොයාගැනුණි. එම රෝගය වැලඳී පිරිස් ඔවුන්ගේ අත් හා පාවල දැනීම, ස්පර්ශ සංවේදනය හැනවීයාම, හිසි පර්දි ඇවිදීම, දිවීම සිදුකල නොහැකි බව, දෘෂ්ඨි සංවේදනය හීනවීම, ශ්‍රවණාබාධ, ගිලිමේ හැකියාව අඩුවීම, වැනි රෝග ලක්ෂණ ගැන නිතර සදහන් කලෝය. මෙම රෝගය මගින් විශාල පිරිස් මිය ගියේය. පසුව මෙම රෝගයට හේතුව මත්ස්‍යන්ගේ දේහවල පවතින අධික රසදිය සාන්ද්‍රණය වශයෙන් හඳුනා ගැනුණි. රසදිය මූලාශ්‍රය ලෙස ඇල්බිනයිඩ නිෂ්පාදනය කරන කර්මාන්තශාලාවන් (රසදිය උත්ප්‍රේරක ලෙස යොදාගනු ලබන) හඳුනා ගැනුණි. මෙම රසදිය අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීම අවසන් වන තෙක් විවිධ සිවිල් සංවිධාන වසර ගනණක් තිස්සේ විරෝධතා දැක්වීය. ජපාන රජය නිලවශයෙන් මිනාමාටා රෝගය හඳුනාගත්තේ 1968 දීය. වර්ෂ 2001 වනවිට 2265 ක් පමණ පිරිසක් නිශ්චිත වශයෙන්ද මෙම රෝගයට ගොදුරු වූ බවට තහවුරු වූ අතර, තවත් 10000ක් පමණ පිරිසක් වන්දි ලබාගෙන ඇත. විවේචන වලට අනුව තවත් විශාල ගනණක් මෙම රසායන ද්‍රව්‍යය වලට ගොදුරුවී ඇති අතර, ඔවුන්ව පූර්ව ලෙස හඳුනාගෙන නොමැති අතර, එවැනි වන්දි ගෙවීමක් හෝ සිදුකර නොමැත.

රියම් හා සම්බන්ධ දිගු ඉතිහාසයක් පවතී. මහජන සෞඛ්‍යය පිළිබඳ ප්‍රවීණයන් නිවාසවල අභ්‍යන්තරයේ ආලේප කරන තීන්ත සහ ගැසොලින් සඳහා එකතු කරන ද්‍රව්‍ය වල ඇති රියම් මගින් ළමුන්ට හා කාර්මිකයන්ට සිදුවන අනතුරු පිළිබඳව අවධානය යොමුකලෝය. 1921 දී පැවැත්වූ අන්තර්ජාතික කමිකරු සේවක සමුළුවේදී ඊට අයත් රටවල් වල මෙවැනි රියම් සහිත තීන්ත (නිවෙස්වල ඇතුලත භාවිතාවන) භාවිතය තහනම් කිරීමට අවධානය යොමුකල අතර, එවැනි රටවල එවැනි තීන්ත භාවිතය නැවැත්වීමට වසර 6 ක කාලයක් ලබාදුණි. (1940 වනවිට අවසන් කිරීමට) මෙයට රජයන් 27 ක් පමණ එකඟතාව පලකලේය. නමුත් බොහෝ රටවල රසදිය නිෂ්පාදන ආශ්‍රිත තීන්ත කර්මාන්ත හා එය අඩංගු භූමිතෙල් වර්ග භාවිතය තම කටයුතු ආරක්ෂා කරගනිමින් තව තවත් ව්‍යාප්ත කරන ලදී.

1970 දශකයේදී රසදිය වලට නිරාවරණය වීම හා සම්බන්ධව නව වෛද්‍ය තොරතුරු හෙළිවිය. මීට පෙර තිබූ සියලුම තොරතුරු හා වාර්තා රසදිය අධි සාන්ද්‍රණ වලට නිරාවරණයවීම් හා එමගින් ඇතිවන රෝග ලක්ෂණ ගැන පමණක් විය. Herbert Needleman යන ඇමරිකානු ළමා රෝග විශේෂඥයෙක් ඉතා සුලු සාන්ද්‍රණයකින් යුත් රසදිය නිරාවරණය වීමක් පවා ළමුන්ට ඉතා විශාල බලපෑම් ඇතිකරන බව පෙන්වා දුණි. එමගින් ළදරුවන්ගේ සිතීමේ ශක්තිය අඩුවන අතර අවධානය හා භාෂා කුසලතාවය ලබාගැනීම පමාවීම වැනි ගැටලු රාශියක් ඇතිවන බව ඔහු විසින් සොයාගන්නා ලදී.

ප්‍රථම පරම්පරාවේ රසායනික ද්‍රව්‍යය කළමනාකරන නීතිරීති

Rachel Cerson, Soren Jensen, Herbert Needleman සහ අනෙකුත් පර්යේෂකයින් ගනණාවක් කරන ලද සමීක්ෂණ වලින් විවිධ විෂ රසායනික ද්‍රව්‍යය වලට නිරාවරණයවීම නිසා මිනිසා ඇතුළු පරිසර පද්ධති වලට සිදුවිය හැකි හානිය පිළිබඳව මහජනතාවගේ දැනුම ඉහල ගියේය. මෙම මහජන දැනුම සමග ලෝකයේ විවිධ රටවල් වල රජයන් විවිධ කෘෂි රසායන ද්‍රව්‍යය, භානිකර රසායන ද්‍රව්‍යය හා අනෙකුත් විවිධාකාර රසායන ද්‍රව්‍යය පාලනය කිරීමට එල්ලවන පීඩනය ඉහල ගියේය. මෙම තත්ත්වයට පිලිතුරක් ලෙස පාරිසරික නීතිය පිහිටුවීම ආරම්භ විය. බොහෝ රටවල ප්‍රථම වරට පරිසර අමාත්‍යාංශ හා පරිසර සුරැකීමේ ආයතන මේ නිසා විවෘතවිය. 1972 දී එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවිධානය විසින් ප්‍රථම වරට අන්තර්ජාතික පාරිසරික සමුළුව ස්වීඩනයේ ස්ටොක්හෝම් නුවර දී ආරම්භ කල අතර, එහිදී විශේෂිත එක්සත් ජාතීන්ගේ පාරිසරික වැඩසටහන ආරම්භ කලේය.

බොහෝ කාර්මිකරණය වූ රටවල් DDT හා PCBs දිගින් දිගටම නිෂ්පාදනය හා භාවිතය වැළැක්වීමට නීතිරීති හා රෙගුලාසි හඳුන්වා දෙන ලදී. තවත් බොහෝ රටවල ඊයම් සහිත නිත්ත වර්ග (නිවෙස් තුල භාවිතා වන) හා ඊයම් අන්තර්ගත ලිහිසි තෙල් වර්ග (භූමිතෙල් වර්ග) භාවිතය තහනම් කරන ලදී. මීට අමතරව බොහෝ රටවල් විවිධ කෘෂි රසායන ද්‍රව්‍යය හා සම්බන්ධ නීති රෙගුලාසි ඇතිකල අතර විවිධ විෂ රසායන ද්‍රව්‍යය, ජල දූෂක වායු, දූෂක වර්ග පාලනය ඇතුළු අපද්‍රව්‍යය කළමනාකරණය සඳහා විවිධ විධිවිධාන ගන්නා ලදී. එහෙත් බොහෝවිට දියුණු වෙමින් පවතින රටවල ක්‍රියාකාරීත්වය (මේ හා සම්බන්ධව) ඉතා මද බව පෙනුණි.

පලමු පරම්පරාවේ පාරිසරික රෙගුලාසි හා පාලන ක්‍රම ප්‍රමාණවත් නොවූ අතර, ඒවායේ බලගන්වීම හා හැකියාවන් මද බව පෙනුණි. එසේ පාලනය කලද ආර්ථිකමය සහ දේශපාලනික බලය සහිත කාර්මාන්ත මෙම රෙගුලාසි වලින් නිදහස්ව කටයුතු කිරීමට සමත් විය. මේ නිසා බොහෝ සිවිල් සංවිධාන මෙම තත්ත්වය ගැන තම කණගාටුව පලකළ අතර ඔවුන් නව නීතිරීති වෙනුවෙන් කල උත්සාහයන් නිරර්ථක විය. 1980 දී විවිධ රටවල සමාජ සංවිධාන රාශියක් එක්ව තම ප්‍රදේශ වල පරිසර දූෂක ස්ථාන වලට එරෙහිව උද්ඝෝෂණය කල අතර, කම්කරු සමිතීන් විවිධ පාර්ශව වෙනුවෙන් (කම්කරුවන්, ගොවීන්) තම රාකියා ස්ථාන වලදී විවිධ ද්‍රව්‍යය මගින් සිදුවිය හැකි හානිය පිළිබඳ විවිධ ක්‍රියාමාර්ග හා එම ආයතන හා රජයන් වෙත නිරන්තර පීඩන එල්ලකරන ලදී. ලෝකයේ විවිධ පරිසර සංවිධාන මේ වනවිට කිඳා බසිමින් පවතින අතර ඒවායේ ක්‍රියාකාරීත්වය වැඩිවෙමින් පවතී. මේ නිසා මෙම කාලයේදී මෙවැනි විෂ රසායන ද්‍රව්‍යය බෙහෙවින් වැදගත් කරුණක් බවත්, ඒවා පිළිබඳ නීතිරීති බලගන්වීම හා ක්‍රියාවට නැංවීම අවශ්‍ය බවත් බොහෝ දෙනාට පැහැදිලි විය.

අවධානය ඉහලයාම

1984 දී ඉන්දියාවේ බෝපාල් නුවර රසායනික ද්‍රව්‍යය කම්හලකින් ටොන් 40 කට අධික මෙතිල් අයිසොසයනේට් විෂවායුව පරිසරයට මුක්තවීම නිසා 3000කට ආසන්න මිනිස් ජීවිත අහිමිවූ අතර, තවත් 20000 ක් පමණ දිගුකාලීන ආබාධ වලට ගොදුරු විය. මෙම සිදුවීම ලෝකයේ රසායනික කම්හල් ආශ්‍රිත අනතුරු සිදුවීම් වලින් ඉතා ප්‍රමුඛ සිද්ධියක් බවට පත්විය. මීට අමතරව ඉතාලියේ Seveso එක්සත් ජනපදයේ Lovccenol වැනි ප්‍රදේශවලින් මෙවැනි සිද්ධි වාර්තාවිය. මෙම තත්ත්වය නිසා කුරුලු, මත්ස්‍ය හා විවිධ වනජීවී විශේෂ වර්ග බොහෝ ඔවුන්ගේ මඳසරුභාවය නිසා පරිසරයෙන් තුරන් වෙමින් පැවතිණි. ඊට අමතරව ස්නායු පද්ධතිවල දෝෂ, වර්ෂා දෝෂ, පිළිකා හා අනෙකුත් දුබලතා ප්‍රමුඛ විය. මෙවැනි රසායන ද්‍රව්‍යය සමහරක් අපවචන නලවල සිට සෘජුවම ජලාශවලට හෝ කෘෂිකාර්මික බිම්වල සිට වක්‍රාකාරව නගරවල මහාමාර්ග ආශ්‍රිත ප්‍රදේශවලට ව්‍යාප්ත වුණි. නමුත් සමීක්ෂණයන්ට අනුව මෙම දූෂක වර්ග විශාල ප්‍රමාණයක් විශාල ජලාශවලට වායු මගින්ද තදාසන්න ප්‍රභව මගින් ද මීට අමතරව දුරස්ථ ප්‍රදේශ වල සිට ද මිශ්‍ර වූ බව කියා සිටියේය.

මීට අමතර සමීක්ෂණ වාර්තා වලට අනුව මෙවැනි පරිසර පද්ධති ආශ්‍රිතව වෙසෙන ජනතාව මීට සමාන සෞඛ්‍යය දුර්වලතාවන්ට ගොදුරු වූහ. විශේෂයෙන්ම ඒවැනි ජලාශවල මත්ස්‍යයන් අනුභව කරන පිරිස වැඩි අවධානමකට ගොදුරුවූවන් වූවෝය. අධ්‍යයනවලට අනුව උතුරු ඇමෙරිකාවේ Great Lake හි මසුන් පාරිභෝජනය කල මවු වරුන්ගේ ළදරුවන්ට මෙවැනි දූෂක සම්ප්‍රේෂණය වීමේ වැඩි අවධානමක් පවතින බවට හෙළි විය. මෙමගින් ළමුන්ගේ බුද්ධිමට්ටම, ඉගෙනුම් හැකියාවට හා වර්ෂා රටාවේ දුර්වලතා ඇතිවන බව සොයාගැනුණි.

විවිධ නිෂ්පාදන වල ඇති විෂ රසායන ද්‍රව්‍යය

විවිධ රසායන ද්‍රව්‍යය නිසා සිදුවන අනතුරු කම්මාන්ත මගින් ඇතිවිය හැකි දූෂක තත්ත්වය; විෂ සහිත කෘමිනාශක සහ ව්‍යාප්තවූ විවිධ පාරිසරික රසායනික දූෂක තත්ත්ව සම්බන්ධයෙන් වූ ගෝලීය අවධානයට අමතරව විවිධ ගෘහාශ්‍රිතව භාවිතා වන නිෂ්පාදන වල පවතින විෂ රසායන ද්‍රව්‍යය නිසා ඇතිවන අවධානම පිළිබඳව ද තවදුරටත් ලෝක අවධානය යොමුවිය. මෑත කාලයේදී විද්‍යාඥයන් හා සිවිල් සංවිධාන ක්‍රියාකාරීකයන් ගේ වැඩි අවධානයක් කෘතීම කාබනික ද්‍රව්‍යයන් (ගෘහාශ්‍රිත වෙළඳ භාණ්ඩ වල) යොමුවී ඇත.

මෙහිදී සිවිල් සමාජ හා ක්‍රියාකාරීත්වයන්ගේ වැඩි අවධානයක් යොමුවූයේ විවිධ කෘතීම බහුඅවයවික වර්ග (ප්ලාස්ටික් වර්ග) හා විවිධ රූපාලංකාර රසායන ද්‍රව්‍යය වල අඩංගුව පවතින විෂ රසායනික ද්‍රව්‍යයන් වලටය. මීට අමතරව ප්ලාස්ටික්

කර්මාන්තයේදී (උණුසුම් වායුධාරා පවත්වා ගැනීමට උපකාරීවන) බිරෝමීන් අඩංගු රසායන ද්‍රව්‍යය Bisphenol A-(පොලි කාබොනේට් ජ්‍යෙෂ්ඨයක් වර්ග නිෂ්පාදනයේදී) වැනි ද්‍රව්‍යය වලටද ඔවුන්ගේ අවධානය යොමුවිය. රසායනික කර්මාන්තකරුවන් මෙවැනි ගැටලුකාරී රසායනික ද්‍රව්‍යය හා සම්බන්ධ දූෂණ මගහැරීමට හා ඔවුන්ගේ කටයුතු ආරක්ෂා කරගැනීමට උත්සාහ කළද, සිවිල් සංවිධාන සහ සම්බන්ධ ව්‍යාපාර මගින් ඇතැම් රජයේ රෙගුලාසි හා නීතිරාමු ආරක්ෂා කරගැනීමට සමත්වූහ. තත්ත්වය එසේවුවද මෙවැනි ආරක්ෂාකරගත් රෙගුලාසි හා නීතිරාමු දැනට පවතින ගැටලු හමුවේ ප්‍රමාණවත් නොවන බව පැහැදිලිය.

බාසල් සමුළුව

රසායනික සුරක්ෂිතතාවය යන සංකල්පය දේශීය වශයෙන් සැලකිල්ලට භාජනය වූයේ 1990 න් පසුවය. මෙයින් පසුව කාර්මීකරණය වූ රටවල අන්තරායකාරී අපද්‍රව්‍යය බැහැර කිරීමේ හා අනෙකුත් අපද්‍රව්‍යය පාලනය කිරීම(හා ඒ ආශ්‍රිත බදුපැනවීම්) යන අංශ සම්බන්ධව දේශීය වශයෙන් රෙගුලාසි පිහිටුවීමට එම රටවල් ඉදිරිපත් විය. මෙම තත්ත්වය විවිධ රසායනික ද්‍රව්‍යය නිෂ්පාදන කම්හල් වලට නව නිෂ්පාදනයේදී පරිසරය වෙත බැහැරකරන අපද්‍රව්‍ය සම්බන්ධව වැඩි වගකීමක් පැවරුණු අතර, මේ නිසා අපද්‍රව්‍ය බැහැරකිරීම බෙහෙවින් පහළ ගියේය. එසේ වුවත් ඇතැම් කර්මාන්ත කරුවන් මෙම නීති පසෙකලා තවදුරටත් අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීම සිදුකලෝය. එවිට විවිධ රාජ්‍ය ආයතන මෙම ක්‍රියාවලට එරෙහිව කටයුතු කිරීමට ආරම්භ කලෝය. එවිට එම කර්මාන්ත කරුවෝ අනෙකුත් මිල අඩු උපක්‍රමයන් අපද්‍රව්‍ය බැහැරකිරීමේ ක්‍රම සොයාගන්නට වූ අතර එවිට ඔවුන්ට සේවා සැපයීමට විවිධ පාර්ශව ඉදිරිපත්විය. මින් ප්‍රමුඛ වනුයේ මෙවැනි අපද්‍රව්‍ය කාර්මික රටවල සිට දියුණුවෙමින් පවතින රටවල් හා ඊසානදිග යුරෝපා රටවල් දක්වා ප්‍රවාහණය කිරීමයි. පසුව එම ද්‍රව්‍ය බාහිර පාර්ශවයන්ගේ අනුදැනුමෙන් තොරව රහසිගත ලෙස පරිසරයට මුදාහැරියෝය.

විවිධ රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන මෙම කටයුතු වලට එරෙහිව කටයුතු කිරීම මින් ආරම්භ විය. ඔවුන් අන්තර්ජාතික වශයෙන් මෙම ක්‍රියාවලියට එරෙහිව සටන්කල අතර, දේශසීමා හරහා අපද්‍රව්‍ය ප්‍රවාහණය වැළැක්වීමට ඇති අවශ්‍යතාවය වෙනුවෙන් පෙනී සිටියහ. මෙහි ප්‍රතිපලය ලෙස 1992 දී බාසල් සමුළුව (අන්තරායකාරී අපද්‍රව්‍යය දේශසීමා හරහා ප්‍රවාහනය සහ බැහැර කිරීම වැළැක්වීම සඳහා) පිහිටුවන ලදී.

රියෝ සමුළුව හා IFCS

වර්ෂ 1992 න්‍යාය පත්‍රය 21 යටතේ රියෝ ලෝක සමුළුවේදී විෂ රසායනික ද්‍රව්‍ය පිළිබඳ අවධානය යොමුකරන ලදී. න්‍යාය පත්‍රය 21 යටතේ ඇති 19 වන පරිච්ඡේදය,

“විෂ රසායනික ද්‍රව්‍ය පිළිබඳව යහපාලනය” නමින් නම්කොට ඇත. මෙමගින් රසායන ද්‍රව්‍ය (විෂ සහිත) මිනිස් සෞඛ්‍යයට බලපෑම් ඇතිකල හැකි මූලාශ්‍රයන් ලෙස හඳුන්වා ඇත. තවද එම ද්‍රව්‍ය මගින් ජානවල ව්‍යුහය, ප්‍රජනක පද්ධති වලට ඇතිවන බලපෑම් හා පරිසරයට ඇතිවන බලපෑම් ගැන සඳහන් කරයි. 19 වන පරිච්ඡේදය මගින් තවදුරටත් ලෝකයේ දියුණු වෙමින් පවතින රටවල, රසායනික ද්‍රව්‍ය කලමනාකරණය සම්බන්ධයෙන් ඇති විශේෂ අවශ්‍යතා, ගැටළු සම්බන්ධව අවධානය යොමුකරන අතර බොහෝ රටවල මෙවැනි ද්‍රව්‍ය කලමනාකරණය කිරීමට ජාතික වශයෙන් වැඩ පිලිවෙලක් නොමැතිබව පෙන්වා දෙයි. තවද බොහෝ රටවල මෙවැනි ද්‍රව්‍ය පිළිබඳ විද්‍යාත්මක දත්ත රැස්කිරීම, ඒවා මගින් පරිසරයට සිදුවන හානිය තක්සේරු කිරීම වැනිදෑ සඳහා විද්‍යාත්මක දැනුම ප්‍රමාණවත් නොමැති බව පෙන්වා දෙයි.

19 වන පරිච්ඡේදය මගින් විවිධ (WHO), (ILO) වැනි රාජ්‍ය සංවිධාන වලට එක්සත් ජාතීන්ගේ පාරිසරික වැඩසටහනෙහි අඩංගු රසායනික සුරක්ෂිතතාව පිළිබඳව වූ සංවාදයට ඇරයුම් කරනු ලබයි. මෙම සංවාදය 1994 දී පිහිටුවූ අතර එය රසායනික සුරක්ෂිතතාව පිළිබඳ අන්තර්ජාතික සංවාදය IFCS පිහිටුවීමට හේතුපාදක වූ සාධකයක් විය. මෙම සංවාදයට පළමුව ඉතා පහළ ප්‍රතිපාදන වෙන්කිරීමක් සිදුවූ අතර එහි බලතලද සීමාසහිත විය. නමුත් එමගින් අනපේක්ෂිත ප්‍රගතියක් පෙන්වුම් කරන ලදී. තවද එය දියුණු වෙමින් පවතින රටවල, විවිධ පරිසර හා සෞඛ්‍යය සංවිධාන වල රසායනික ද්‍රව්‍ය කලමනාකරණ වැඩසටහන් ආරම්භ කිරීම පිළිබඳ මූලික වගකීමක් ඇතිකරගැනීමේලා ඉවහල් විය.

(IFCS) සම්පූර්ණ කිරීම තුලින් අන්තර්ජාතික වශයෙන් අනෙක් අවබෝධතාවක් විවිධ පාර්ශව හා කොටස්කරුවන් අතර අන්තර්ජාතික ප්‍රතිපත්තින් පිහිටුවීමේ ක්‍රියාවලිය වෙනුවෙන් ඇතිවූ අතර එය රසායනික ද්‍රව්‍ය සුරක්ෂිතතාව සම්බන්ධයෙන් අවධානය යොමුකරන්නක් විය. රසායනික ද්‍රව්‍ය සුරක්ෂිතතාව පිළිබඳ ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනයේදී, රාජ්‍ය හා කර්මාන්ත ක්ෂේත්‍රයේ නියෝජිතයන්ට අමතරව සෞඛ්‍යය,පාරිසරික හා විවිධ රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන වල නියෝජිතයන්ට ඒ සඳහා පූර්ණ ලෙස තම දායකත්වය සැපයිය හැකි වන අයුරින් ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනය මෙම සංවාදය මගින් ඇරඹීම ඉතාවැදගත් කාරණයකි. වර්ෂ 1996 දී IFCS, UNEP හි පාලන කවුන්සලයේ නිර්දේශ (දිගුකල් පවතින කාබනික දූෂක -POP- වලින් මහජන සෞඛ්‍යය හා පරිසරය ආරක්ෂා කිරීම පිළිබඳ) තෝරා ගන්නා ලදී.

ස්ථායීතාව හා රොවර්බෑම් සම්බන්ධ

දිගුකල් පවතින කාබනික දූෂක -POPs- පරිසරය තුළ ඒකරාශීවන විෂ සහිත රසායනික ද්‍රව්‍ය වර්ගයකි. මේවා මත්ස්‍යයන්, ගොවිපල වල ඇතිකරනු ලබන

සත්ත්ව ප්‍රභේද හා විවිධ වනජීවී දේහ තුළ ඒකරාශී වන, පරිසරය තුළ ව්‍යාප්තවන හා විවිධ සෞඛ්‍යය ගැටළු ඇතිකිරීමේ ලා සමන් ද්‍රව්‍යයකි. POPs වලට ඉතා පහසුවෙන් ජලය, සුලංධාරා, වැනි සාධක මගින් විශාල දුරක් ව්‍යාප්ත වියහැකි නිසා විවිධ රටවල රජයන්ට තනිව මෙම ද්‍රව්‍ය මගින් තම ජනතාව හා පරිසර පද්ධති ආරක්‍ෂාකිරීම සිදුකල නොහැක. POPs පාලනය කිරීමේලා ක්‍රියාකාරී එකම විකල්පය ලෙස ගෝලීය සම්මුතියක් අවශ්‍යය බව පැහැදිලි වුණි. POPs සම්බන්ධව ගෝලීය ප්‍රතිපත්තියක් පිළිබඳව එකඟතාවයක් සම්බන්ධව සාකච්ඡා 1998 දී ප්‍රථම වරට ආරම්භවූ අතර 2001 දී POPs සම්බන්ධවූ ස්ටොක්හෝම් සම්මුතිය හඳුන්වා දෙන ලදී. මෙම සම්මුතිය මගින් ආරම්භයේදී POPs වර්ග 12 ක් ලැයිස්තුගත කරන ලද අතර DDT හා PCB වර්ග ඇතුළු අනෙකුත් POPs වර්ග 10ක් තුරන්කිරීම පිළිබඳ අවධානය යොමුකරන ලදී. මීට අමතරව එමගින් අනෙකුත් විෂ රසායන ද්‍රව්‍ය (සමාන ලක්ෂණ සහිත) පාලනය හා තුරන්කිරීම පිළිබඳ අවධානය යොමුකරන ලදී. මීට පෙර ගෝලීය වශයෙන් රසායනික ද්‍රව්‍ය පාලනය සඳහා ප්‍රතිපත්ති රාමුවක් පිහිටුවා තිබූ අතර එය ප්‍රථම වරට ක්‍රියාවට නංවූයේ වර්ෂ 1990 දී පමණය. මෙම සම්මුතිය මගින් අවම වශයෙන් කළාපයන් දෙකක තහනම් කරනලද/බෙහෙවින් සීමාකර ඇති රසායන ද්‍රව්‍ය පිළිබඳ භාමාවලියක් සකසනු ලබයි. මෙම ලැයිස්තුවේ ඇතුළත් රසායනික ද්‍රව්‍යයන්, පාර්ශවකාරී රටක වූ කම්මාන්තකරුවෙකු විසින් දියුණු වෙමින් පවතින රටක් වෙත අපහරණය කරයිනම්, එම රජයන් වෙත මූලික දැනුවත් කිරීම සහිතව සිදුකලයුතු අතර එමගින් එම ද්‍රව්‍ය නැව්ගතකිරීම ප්‍රතික්ෂේප කිරීමට ඉඩ සලසා ඇත. වර්ෂ 2004 දී ස්ටොක්හෝම් හා රොට්ටර්ඩෑම් සම්මුතීන් බලගැන්වීම ආරම්භවුණි.

FAO Code of conduct

ආහාර හා කෘෂිකර්මය පිළිබඳ එක්සත්ජාතීන්ගේ සංවිධානයේ (FAO) කෘෂිරසායන ද්‍රව්‍ය වල භාවිතය හා පැතිරීම පිළිබඳ International Code of Conduct හි පළවන ඉදිරිපත් කිරීම 1985 දී පිහිටවනු ලැබීය. පසුව එය සැලකිය යුතු ලෙස නැවත සංශෝධනය කල අතර එමගින් ප්‍රධාන දුර්වල ස්ථාන හා විවලනය වන අන්තර්ජාතික ප්‍රතිපත්ති රාමුවලට ගැලපෙන ලෙස (විශේෂයෙන්ම රොට්ටර්ඩෑම් සම්මුතියට ගැලපෙන සේ) සංශෝධන සිදුකරන ලදී.

FAO Code of conduct මගින් කෘෂිරසායනික ද්‍රව්‍ය භාවිතය හා ව්‍යාප්තවීම සම්බන්ධව අන්තර්ජාතික වශයෙන් තත්ත්ව පිහිටුවීම සිදුවූ අතර එය විශේෂයෙන් ජාතික හා ජාත්‍යන්තර ප්‍රතිපත්තීන් ප්‍රමාණවත් නොවන අවස්ථා වලදී බෙහෙවින් වැදගත් වේ. එමගින් මිනිසා ඇතුළු පරිසරයට අවම හානියක් වන පරිදි කෘෂිරසායනික ද්‍රව්‍ය භාවිතය දිරිගන්වන ලදී. Pesticide Action Network සංශෝධන හා ඒවා සුදුසු පරිදි සකස්කල අතර ඒවා සක්‍රියව ක්‍රියාවට නැංවීමට දායකත්වය සපයයි.

Global Harmonized System ගෝලීය සමෝධාන පද්ධතිය

වර්ෂ 2002 දී අන්තර්ජාතික ප්‍රජාව: රසායනික ද්‍රව්‍ය වර්ගීකරණය හා නාමකරණය පිළිබඳ GHS හඳුන්වාදුනි. මෙම පද්ධතිය මගින් අන්තර්ජාතික වශයෙන් පිළිගනු ලැබූ සම්මතයන් (රසායනික ද්‍රව්‍ය වර්ගීකරණය හා නාමකරණය පිළිබඳ) පිහිටවනු ලැබීය. සංකේත සටහන්, උපද්‍රවකාරී දැන්වීම්, ප්‍රවේශම්වීම් පිළිබඳ සටහන්, හා ද්‍රව්‍ය හඳුනා ගැනීම හා සැපයුම්කරුවන් පිළිබඳ විස්තර දැන්වීම අවශ්‍යතාවයක් ලෙස ඇරඹීම මෙමගින් සිදුවිය. තවද මගින් ලෝකයේ සෑම රටකම රසායනික ද්‍රව්‍ය එකම අයුරින් හඳුන්වීම හා ඒවා පිළිබඳ සටහන්කිරීම ආරම්භ කෙරුණි.

GHS හි අරමුණ වූයේ භෞතික හා රසායනික ලෙස උපද්‍රවකාරී රසායන ද්‍රව්‍ය පිළිබඳ තොරතුරු, ඒවා භාවිතාකරන ප්‍රවාහණය කරන හා පාලනය කරන පිරිස් වෙත දැනගැනීමට සැලැස්වීමයි. එය දියුණුවෙමින් පවතින රටවලට විශේෂයෙන් රසායන ද්‍රව්‍ය කලමනාකරණය හා සුරක්ෂිත භාවිතය පිළිබඳව තම රටවලට අනන්‍යවූ වැඩපිලිවෙලක් ගොඩනැංවීමට සහය ලබාදුණි. ව්‍යවහාරික සම්මත මේ හා සම්බන්ධව ඉතා සුවිශේෂී කාර්යයන්ගරයක් සිදුකලේය. ඔවුන්ට අමතරව රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන හා අන්තර් රාජ්‍ය සංවිධාන ද මෙය ක්‍රියාවට නැංවීමට දැඩිව කටයුතු කරයි.

රසායන ද්‍රව්‍ය සම්බන්ධ ජාත්‍යන්තර සම්මුති සහ SAICM සඳහා සැලසුම් කල වැඩසටහන්

IFCS, FAO බේතය, GHS සහ අනෙකුත් රසායන සුරක්ෂිතතා වැඩසටහන්ද ඇතුළත්ව බාසල්, රොටර්ඩෑම් සහ ස්ටොක්හෝම් සම්මුති; රජයන් හා රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන සඳහා විශේෂිත රසායන සුරක්ෂිතතා අරමුණු ලබාකර ගැනීමට වැදගත් අවස්ථාවක් සපයා ඇත. සෑම එකකටම සීමිත සීමාවන් ඇති අතර, ඒ සියල්ලම එකට ගත්කල රසායනික සුරක්ෂිතතා අරමුණු වල සියලු පරාසයන් සලකා බැලීමක් සිදු නොකරයි. මෙය, එකිනෙකට ගැලපෙන හා සම්පූර්ණ ගෝලීය රසායන සුරක්ෂිතතා වැඩසටහන් අවශ්‍ය පිළිගැනීමකට යොමුකරවන අතර, එය SAICM හි ප්‍රගතිය හා පිළිගැනීම සැලසුම් කරයි.

ජාත්‍යන්තර රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන ජාලවල වර්ධනය

ඇතැම් රටවල රසායනික සුරක්ෂිතතා කරුණු සම්බන්ධ විශේෂඥයන් 1970 හා 1980 මුල්කාලයේදී ඉස්මතු විය. Pesticide Action Network (PAN) මේ වකවානුවේ ඇතිවූවකි. 1990 පමණ කාලයේ දී, රසායන ද්‍රව්‍ය පිළිබඳ සම්මුති තුන සහ තවත් ජාත්‍යන්තර මූලපිරීම් වල සාකච්ඡා සහ පිලිගැනීම් වලට ප්‍රතිචාරයක් ලෙස, බොහෝ සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල, රසායනික සුරක්ෂිතතාව වැදගත්බව සහ

පිලිගැනීම ද වැඩිවිය. Greenpeace වැනි ජාත්‍යන්තර පරිසර සංවිධාන, අපද්‍රව්‍ය වෙළඳාම හා POP පිලිබද; සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල බොහෝ සක්‍රීය ව්‍යාපාර දියත් කළේය. මේ මගින් ඇතිවූ අන්තර්ජාතික සාකච්ඡා අවසානයේ බාසල් හා ස්ටොක්හෝම් සම්මුති දක්වා ව්‍යාප්ත විය. මෙසේ කිරීම මගින් බොහෝ රටවල සෞඛ්‍යය හා පරිසරය සම්බන්ධව ක්‍රියාකරන රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන උත්තේජනය හා දැනුවත්කිරීම්, නව ගෝලීය ජාලයක් (සම්බන්ධතාවක්) ඇතිවිය. Health Care Without Harm (HCWH); the International POPs Elimination Network (IPEN); the international the Global Alliance for Incinerator Alternatives (GAIA); the Basel Action Network (BAN) සහ අනෙකුත් ඒවා මෙසේ ඇතිවිය. PAN සමග එකතුව, මෙම ජාලයන් සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල රසායනික සුරක්ෂිතතා අරමුණු සම්බන්ධව, දැනුම සහ විශේෂඥ ශ්‍රද්ධා ව්‍යාප්ත කිරීමටද සිවිල් සමාජ ක්‍රියාකාරීන් දිරිමත් කිරීමටද උදව්කරයි. මෙම ක්‍රියාකාරීවීම වර්ධනයවී ව්‍යාප්තවූ අතර, මෙම රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන ජාලය, ශක්තිමත් හා බලසම්පන්න විය.

OSPAR කොමිෂම

රසායනික ද්‍රව්‍යය සම්බන්ධ කරුණු වල ගෝලීය සම්මුති වල සාකච්ඡා කරන අතරතුර සහ සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල රසායනික සුරක්ෂිතතාව පිලිබඳව සිවිල් සමාජ ව්‍යාපාර මතුව එද්දී, දැඩිලෙස කාර්මික එක් කළාපයක වැදගත් සංවර්ධනයක් සිදුවෙමින් පැවතුනි. බටහිර යුරෝපයේ එම කළාපයේ රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන එම දූෂක මගින් උතුරු මුහුද හා බෝල්ටික් මුහුද අරක්ෂාකිරීම සහ කළාපීය රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්ති වලට බලපෑම් කරමින් සංවිධානය විය. 1998 දී අන්තරාන්තික සාගරය මායිම් වූ යුරෝපීය රටවල පරිසර අමාත්‍යවරු OSPAR කොමිසම සම්බන්ධව ඊසානදිග අන්තරාන්තික හි සමුද්‍ර පරිසර ආරක්ෂාකරීම හා sintra ප්‍රකාශයට එකඟ වීමට පෘතුගාලයේදී හමුවිය. විෂ සහිත භායනය නොවන හා ශේෂ එක්රැස්වීමට ඉඩ ඇති ද්‍රව්‍යය මගින් සමුද්‍ර පරිසරය දූෂණය වීම වැලැක්වීම පිණිස සාකච්ඡා කරන ලද්දක් මෙම ප්‍රකාශයට අයත් විය.

පරිසරයේ ඇති උපද්‍රවකාරී ද්‍රව්‍යය වල සාන්ද්‍රණය ස්වභාවිකව පවතින ද්‍රව්‍යය සඳහා අගයට සමාන වියයුතු බව සහ මිනිසා විසින් නිෂ්පාදනය කරන කෘතිම ද්‍රව්‍යය සඳහා එය බිංදුවට සමාන විය යුතු බව අමාත්‍යවරු අරමුණක් ලෙස තීරණය කලහ. සියලු මුදාහැරීම් විමෝචනයන් අවසන් කිරීමට සහ උපද්‍රවකාරී ද්‍රව්‍යය නැතිකිරීමට ඉලක්ක වසර ලෙස 2020 පිහිටුවා ගත්හ. sintra ප්‍රකාශයට එකඟවීමෙන් දුරට විහිදුනු වැදගත්කමක් ලැබේ. එහි වර්ෂ 2020 දී අරමුණු කරන ලද දිනය පසුව sintra රසායන කළමනාකරණයක් ජාත්‍යන්තරව ලඟාකර ගත්හ. SAICM 2020 ඉලක්ක දිනය ලෙස පෙන්වා දෙයි. වඩා වැදගත් ලෙස යුරෝපය

තුල වැදගත් රසායනික ප්‍රතිපත්ති පිළිබඳ යුරෝපීය සංගමයෙහි ධනාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ මුදුන් පමුණුවා ගත් ප්‍රතිපත්ති සාකච්ඡාවක් ආරම්භ විය.

රසායනික ද්‍රව්‍යය වල ලියාපදිංචිය, බලය පැවරීම හා සීමාවන්

2001දී යුරෝපීය කොමිසම යුරෝපීය සහයෝගීතාවය සමග අනාගත රසායනික ප්‍රතිපත්ති පිළිබඳ උපක්‍රම නමින් සාකච්ඡාවක් ආරම්භ කළේය. මෙය රාජ්‍ය සහ පාර්ශවකරුවන් අතර පුළුල් විවාදයක් වූ අතර, එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස 1970දී පිළිගන්නා ලද පළවන පරම්පරාවේ රසායනික පාලන නීති සඳහා නව ප්‍රතිපත්ති ආදේශ කිරීමට යෝජනා විය. පසුගිය ප්‍රතිපත්ති වල දුර්වලතා හා පසුබෑම් වලින් පාඩම් ඉගෙන ගනිමින් මෙම ප්‍රතිපලදායී හා කාර්යක්ෂම පාලනයක් ස්ථාපිත කිරීම යුරෝපීය කොමිසම යෝජනා කළේය. අලුතෙන් යෝජනා කරන ලද ප්‍රතිපත්තිය, REACH (Registration Evaluation Authorization & Restriction of Chemicals) ලෙස නම්කරන ලදී. යුරෝපයේ රාජ්‍ය නොවන සෞඛ්‍යය හා පාරිසරික සංවිධාන අනෙක් රටවල මේ හා සම්බන්ධව කටයුතු කරන්නන්ගේද උදව්වෙන් REACH පිළිගැනීම සඳහා කටයුතු කලහ. REACH පාරිසරිකව හා සාධාරණව 2006 දී පිළිගත් අතර 2007 දී ක්‍රියාකාරීවීම ඇරඹුණි. බොහෝ මහජන සෞඛ්‍යය හා පාරිසරික රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන REACH (අනෙක් රටවලද ඒ හා සමාන ප්‍රතිසංස්කරණ වලට බලපෑම් කලහැක) සඳහන් හා මූලික ප්‍රතිපත්ති ප්‍රතිසංස්කරණයක් ලෙස අදහස් කළේය. රසායන පාලන ප්‍රතිපත්ති සඳහා වන ආකෘතියක් REACH පිහිටුවූ අතර, 1980 ගනණවල ආරම්භකර අසාර්ථකවූ පැරණි රසායන පාලන ප්‍රතිපත්ති නිවැරදි කල අතර එමගින් රසායන වලට නිරාවරණය වීම මගින් අනාගතයේ වියහැකි හානි අඩුකරයි.

කැනේඩියානු පරිසර ආරක්ෂණ පනත

රසායන වල පිළිබඳ යෝජනා ප්‍රතිසංවිධානය කිරීම සමහර අනෙක් රටවල්ද ආරම්භ කලහ. 1999 දී කැනේඩියානු පරිසර ආරක්ෂණ පනත දිගුකල් පවතින හෝ ජෛවයට එකතුවන සහ ආවේනික විෂදායී ද්‍රව්‍යය හා මනුෂ්‍ය නිරාවරණයට වඩාත් ලක්විය හැකි ද්‍රව්‍යය හඳුනාගැනීමට සහ වර්ගකිරීමට බැඳී සිටියි. මෙම ක්‍රියාවලිය මගින් තවදුරටත් ක්‍රියාකිරීමට අවශ්‍ය ද්‍රව්‍යය 4300 ක් සහ කැනේඩියානු රසායනික ද්‍රව්‍යය කළමනාකරණ සැලැස්ම 1970 වර්ෂ වල බොහෝ රටවල තහවුරු කල පලමු පරම්පරාවේ රසායන පාලන ප්‍රතිපත්ති යල් පැනගිය සහ අසාර්ථක ඒවා බව රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන සහ බොහෝ අය විසින් හඳුනා ගැනීම එක් ප්‍රධාන බලගන්වීමේ සාධකයකි.

උපක්‍රමික පිවිසුම

රසායන කළමනාකරණය නව ජාත්‍යන්තරව පිළිගත් උපක්‍රමික නමින් පිහිටුවා ගැනීම නැගෙනහිර යුරෝපය සහ අන්තර්ජාතික වල අත්දැකීම් මගින් ගොඩනැගෙන ප්‍රතිපත්ති වල ආකෘතියක් පිහිටුවා ගැනීමට ප්‍රයෝජනවත් විය හැක. රාජ්‍ය නිලධාරීන් හා රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන විසින් ගෝලීයව එකඟවූ යහපත් රසායන කළමනාකරණ ප්‍රතිපත්ති සහ උපක්‍රම පිහිටුවා ගැනීම ඔවුන්ගේ රටවල රසායන සුරක්ෂිතතාව සඳහා වන අරමුණු දියුණු කිරීමට බොහෝ ප්‍රයෝජනවත් වන බව හඳුනා ගැනීම තවත් බලගැන්වීමේ සාධකයකි. 2002 දී විරස්ටායි සංවර්ධනය සඳහා වන ලෝක සමුළුව ජොහැන්නර්ස් බර්ග් වලදී හමුවූ අතර එහිදී රාජ්‍යවල ඉහල නියෝජිතයින් NSSD ක්‍රියාවේ යෙදවීමේ සැලැස්ම පිළිගත්හ. රසායන ද්‍රව්‍යය වල යහපත් කළමනාකරණය පිළිබඳ කොටසක් මෙම සැලැස්මට ඇතුළත් කල අතර එය SAICM ඇතිකිරීම සඳහා රජයන් වලට විශේෂිතව කැඳවනු ලබයි. IFCS මගින් පිහිටුවන ලද නිගමන හා ප්‍රමුඛතා මත SAICM ගොඩනැගිය යුතු බව WSSD සඳහන් කර ඇත. එහි පහත ගෝලීය අරමුණු මුදුන් පමුණුවා ගැනීමට පිහිටුවා ඇත. රසායන ද්‍රව්‍යය පාවිච්චිකල යුත්තේ සහ නිෂ්පාදනය කල යුත්තේ මානව සෞඛ්‍යයට හා පරිසරයට වන කැපීපෙනෙන අහිතකර බලපෑම් අවම වන ලෙස බව 2020 දී ලගාකර ගැනීමටත් WSSD හි මෙම ඉල්ලීමට ප්‍රතිචාර ලෙස එක්සත්ජාතීන්ගේ පරිසර වැඩසටහන අනෙකුත් අන්තර් රාජ්‍ය සංවිධාන සමග එක්ව SAICM සකස් කිරීම සඳහා අන්තර් රාජ්‍ය රැස්වීම් ගෙනාවක් සංවිධානය කළේය. රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන වලට ආරාධනය කල අතර සක්‍රීයව දායකවීමට දිරිමත් කළේය. SAICM පිළිගැනීම සඳහා රාජ්‍ය නියෝජිතයින් හා පාර්ශවකරුවන්ගේ ජාත්‍යන්තර සම්මන්ත්‍රණය 2006 පෙබරවාරි මස ඩුබායි හි පැවැත්වුණි. මේ නිසා SAICM හි විෂයය පටය ඉතා පුළුල් වන අතර එමගින් සියලු පරිසර තත්ත්ව, ආර්ථික, සමාජයීය, සෞඛ්‍යාරක්ෂක හා කම්කරු යන සියළු අංශවල රසායනික සුරක්ෂිතතාව කලකා බලනු ලබයි.

4.0 SAICM යනු කුමක් ද?

සවිස්තරාත්මක විස්තරය

SAICM වල අරමුණු

SAICM වල සමස්ත අරමුණු වූයේ විවිධ රසායනික ද්‍රව්‍යය ඒවායේ ජීවිත කාලය තුළදී යහපාලනය කිරීමයි. එමගින් වර්ෂ 2020 වනවිට ලෝකයේ විවිධ රසායනික ද්‍රව්‍යය නිෂ්පාදනය, භාවිතය හා කළමනාකරණය එම ද්‍රව්‍යය මගින් පරිසරයට සහ මිනිසාට අවම හානියක් වන අයුරින් සැලසුම් කරනු ලබයි. මෙම අරමුණු සාර්ථක කරගැනීමේ ලා SAICM හි උප අරමුණු 5ක් අඩංගුව පවතී.

- 1) අවධානම අවම කිරීම.
- 2) දැනුම හා තොරතුරු.
- 3) පාලනය.
- 4) තාක්ෂණික සහයෝගිතාව හා ශක්‍යතා වර්ධනය.
- 5) අන්තර්ජාතික නීතිමය බාධක පැහැරීම.

SAICM අවධානම් අඩුකිරීමේ අරමුණු

SAICM හි මූලික අරමුණ වූයේ මිනිස් සෞඛ්‍යය හා පරිසරය විවිධ රසායනික ද්‍රව්‍යය වලට නිරාවරණය වීම නිසා ඇතිවන අවධානම අඩුකිරීමයි. SAICM හි මෙම අවධානම අඩුකිරීමේ ඉලක්කයට පහත සඳහන් අයුරින් සපුරාලයි.

- සමාජය විවිධ හානිදායී රසායනික ද්‍රව්‍යය පිළිබඳ තීරණ ගන්නා විට මිනිසුන් හා පරිසර පද්ධති ගැන සලකාබැලීම අත්‍යවශ්‍යය වන අතර එම ද්‍රව්‍යය මගින් වැඩි අවධානමකට ලක්විය හැකි පාර්ශව පිළිබඳ අවධානය යොමුකිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ.
- අවධානම් කළමනාකරණය (Risk management) උපක්‍රම ක්‍රියාවට නැංවීමේදී එවැනි වැඩසටහන් විනිවිධභාවයෙන් යුතුව සක්‍රීයව නිසි විද්‍යාත්මක පදනමක් හා මහජන සෞඛ්‍යය ගැන සැලකිල්ලට ගනිමින් විවිධ සමාජ හා ආර්ථිකමය තක්සේරුකිරීමක් යටතේ පාරිසරික බලපෑම් සැලකිල්ලට ගතයුතු වේ. මෙම උපක්‍රම දැෂණය අවමකිරීම, අවධානම අඩුකිරීම, අවධානම හැරිකිරීම, යන කරුණු සම්බන්ධයෙන් තම ඉලක්ක සපුරාගැනීම වෙනුවෙන් පෙනී සිටියි.

- වසර 2020 වනවිට මෙවැනි අවධානයක් පවතින රසායනික ද්‍රව්‍යය නවදුරටත් නිෂ්පාදනය නොවීමට වගබලා ගතයුතුය. එවැනි රසායනික ද්‍රව්‍යය නවදුරටත් භාවිතා නොවන බවට ද වගබලා ගතයුතු වේ.
- විවිධ රසායනික ද්‍රව්‍යය වල ප්‍රමුඛතාවය විවිධ සාධක මත රඳා පවතින අතර (ඒවායේ අවධානය පාලනය කිරීමට ඇති අපහසුව මත) ඒවායේ පරිසරය තුළ දිගුකල් පැවැත්ම, පිළිකාකාරක රසායනික ද්‍රව්‍යය, විකෘතිකාරක ද්‍රව්‍යය, ස්නායු පද්ධතියට බලපෑම් ඇතිකිරීම, සංවේදන පද්ධතියට බලපෑම් ඇතිකිරීම හා ප්‍රජනන පද්ධතියට ඇතිකරන බලපෑම යන වන දිගුකල් පවතින කාබනික දූෂක වර්ග (POPs) රසදිය හා අනෙකුත් ගෝලීය වශයෙන් වැදගත්වන රසායනික ද්‍රව්‍යය, අධික වශයෙන් නිපදවන හා භාවිතවන රසායනික ද්‍රව්‍යය, බහුලව භාවිතාවන රසායනික ද්‍රව්‍යය, ජාතික වශයෙන් භාවිතා වන රසායනික ද්‍රව්‍යය, ආදිය
- අවධානය අඩුකිරීමේ ක්‍රියාවලිය සඳහා පෙර සූදානම්වීම අවශ්‍යවන අතර ප්‍රමුඛතා යෙදුම් වලදී දූෂණය නැවැත්වීම අවශ්‍යය වේ.
- මීට අමතරව පරිසර හිතකාමී විකල්ප නිෂ්පාදනය, බෙදාහැරීම හා ජනප්‍රිය කරවීම අවශ්‍යය වේ. මේවා සඳහා පිවිතුරු නිෂ්පාදන, විකල්ප ආදේශක (විවිධ රසායනික ද්‍රව්‍යය වලට) හෝ රසායනික නොවන විකල්ප ආදේශක.

SAIGM පිළිබඳව ඇති දැනුවත්තාවය හා තොරතුරු කම්බන්ධවූ මූලික අරමුණු

- විවිධ රසායනික ද්‍රව්‍යය පිළිබඳව ඇති දැනුම හා එම රසායනික ද්‍රව්‍යය කළමනාකරණය පිළිබඳ ඇති දැනුම ආදිය විවිධ රසායනික ද්‍රව්‍යය තක්සේරුකිරීම හා කළමනාකරණය (එම රසායනික ද්‍රව්‍යය වල පීඩන කාලය තුළදී) සඳහා ප්‍රමාණවත් ලෙස වැදගත් වේ.
- රසායනික ද්‍රව්‍යය පිළිබඳව තොරතුරු සියළු පාර්ශව වෙත දැනගැනීමට සැලැස්විය යුතු අතර ඒවා සියළු භාෂාවලින් පාර්ශව වෙත ලැබිය යුතුය. එහිදී එම ද්‍රව්‍යය වල ආරම්භය භාවිතය හා අවසානයේ අත්වන ඉරණම යන පීඩන වකුයේ සියළුම තොරතුරු දැක්විය යුතුය. රසායනික ද්‍රව්‍යය වල තොරතුරු පහසුවෙන් දැන ගැනීමට හැකිවිය යුතුවන අතර ඒවා දැනගැනීම පහසුවිය යුතුය. තවද ඒවා මගින් මිනිස් සෞඛ්‍යයට හා පරිසරයට වන බලපෑම භාවිතා කලහැකි මාර්ග ආරක්ෂණ පිළිවෙත් හා රෙගුලාසි යන විෂයයන් සම්බන්ධව අවධානය යොමුකල යුතුය.

- ජාතික නීතිරීති පද්ධතීන් හා රෙගුලාසි සැකසීමේදී ඇතැම් වානිජමය හා කාර්මාන්ත සඳහා ආරක්ෂාකිරීම සිදුකල යුතුය. විවිධ පාර්ශවයන් වෙත තොරතුරු නිරාවරණය කිරීමේදී මිනිස් සෞඛ්‍යයට හා පරිසරයට වන හානි පිළිබඳ තොරතුරු වසන් නොකල යුතුය.
- විවිධ රසායනික ද්‍රව්‍යය මගින් මිනිසාට ඇතුළු පරිසරයට සිදුවන හානිය පිළිබඳව කෙරෙන පරීක්ෂණ හා සමීක්ෂණ නවදුරටත් වේගවත් කලයුතු අතර රසායනික ද්‍රව්‍යය පාලන උපක්‍රම පිළිබඳ වූ පර්යේෂණ හා සෞඛ්‍යාරක්ෂිත රසායනික ද්‍රව්‍යය නිෂ්පාදනය හා පිවිතුරු නිෂ්පාදනය ගැන කෙරෙන පර්යේෂණ දිරිමත් කලයුතුය.

SAICM පාලනය කිරීමේ අරමුණු

SAICM පාලන යාන්ත්‍රණයට පහත දෑ ඇතුළත්ය.

- රසායනික ද්‍රව්‍යය කළමනාකරණය පිළිබඳව වූ ජාතික ජාත්‍යන්තර හා කළාපීය යාන්ත්‍රණය බහුපාර්ශව ප්‍රමාණාත්මක ක්‍රියාකාරී කාර්යසාධන හා විනිවිධ භාවයෙන් යුතුවිය යුතු අතර එම ප්‍රමාණාත්මක සලකා බැලීම සිදුකල යුතුය.
- රසායනික ද්‍රව්‍යය යහපාලනය රාජ්‍ය අංශවල එක් එක් අංශවල ප්‍රවර්ධනය කල යුතුය. (එක් එක් අංශ අතර පරිසර අමාත්‍යාංශ අතර සෞඛ්‍යය කෘෂිකාර්මික කාර්මික හා සංවර්ධන) මීට අමතරව විවිධ පාර්ශව හා එක්ව රසායනික ද්‍රව්‍යය කළමනාකරණය සඳහා විවිධ පාර්ශව හා එක්ව (මෙම විෂයය හා සම්බන්ධව) කටයුතු කිරීමට වැඩපිළිවෙලක් සකස් කල යුතුය.
- රසායනික ද්‍රව්‍යය යහපාලනය පිළිබඳව වූ ජාතික ප්‍රතිපත්තීන් හා නීති රාමු ක්‍රියාවට නැංවීමේදී ඒවාට වැඩි බලතල ලබාදිය යුතු අතර සමාජ වගකීම හා වෘත්තීමය පරිසරයට ගැලපෙන අයුරින් වූ යහපත් කල්ක්‍රියාව ආරම්භ කල යුතුය.
- විවිධ රටවල වූ ඵෙගු දෙපාර්තමේන්තු අතර අන්‍යෝන්‍ය බැඳීමක් හා තොරතුරු හුවමාරුවක් මේ ද්‍රව්‍යය සම්බන්ධව පැවතිය යුතුය.
- මෙම රසායනික ද්‍රව්‍යය සම්බන්ධව සිවිල් සංවිධාන වලට තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලියේදී වැඩිබලතල පැවරිය යුතු අතර කාන්තාවන් කම්කරුවන් හා අනෙකුත් අවධානමට ලක්විය හැකි පාර්ශව සම්බන්ධයෙන් තීරණය ගැනීමේදී වැඩි අවධානයක් හා වැඩිබලතල පැවරීමක් සිදුකල යුතුය මීට අමතරව

දේශීය හා ජාත්‍යන්තර වශයෙන් පෞද්ගලික අංශ හා සිවිල් සංවිධාන රසායනික ද්‍රව්‍යය යහපාලනය පවත්වාගැනීමට එක්ව කටයුතු කල යුතුය.

- වෙළඳ හා පාරිසරික ප්‍රතිපත්තීන් එකිනෙකට සහයෝගය ලබාදීමට බද්ධවිය යුතුය.

SAICM ශක්‍යතා වර්ධන මූලාරමුණු

SAICM ශක්‍යතා වර්ධන තාක්ෂණික සහයෝගීතාවයේ අරමුණු වලට පහත දැන අන්තර්ගතය.

- රසායනික ද්‍රව්‍යය යහපාලනය පිලිබඳව ජාතික ප්‍රතිපත්තියක් එවැනි උත්සාහයක් සියළුම රටවල තිබිය යුතු අතර ඒවායේ තත්ත්වය තවතවත් දියුණු විය යුතුය. විශේෂයෙන් දියුණු වෙමින් පවතින හා ආර්ථික මට්ටම විචලනය වෙමින් පවතින රටවල මෙම තත්ත්වය දියුණුවිය යුතු අතර විරස්ථායී ශක්‍යතා වර්ධන අරමුණු වෙනුවෙන් හා ඒවා ක්‍රියාවට නැංවීමට තාක්ෂණික සහයෝගීතාවය පිලිබඳ සහයෝගයක් මේ සම්බන්ධව ඇතිකල යුතුය. එහිදී පිවිතුරු නිෂ්පාදන තාක්ෂණය පිලිබඳව ප්‍රතිපත්තීන් සකස් කල යුතුය.
- රසායනික ද්‍රව්‍යය යහපාලනය පිලිබඳ ශක්‍යතා වර්ධනය මූලික ආරම්භ හා සමාජ සංවර්ධන උපක්‍රමයක් වියයුතු අතර එය ජාතික විරස්ථායී සංවර්ධන උපක්‍රමික වැඩසටහනක් යටතේ සකස්විය යුතුය. තවද රසායනික ද්‍රව්‍යය කළමනාකරණය ජාතික ප්‍රතිපත්තීන් වල අංගයක් විය යුතුය.
- දියුණු වෙමින් පවතින රටවල විශේෂයෙන්ම රසායනික ද්‍රව්‍යය යහපාලනය පිලිබඳව නවතම මොඩල ක්‍රියාවට නැංවීමට හා පවතින උපක්‍රම දියුණු කිරීමට එවැනි වැඩසටහන් දැනටමත් ක්‍රියාත්මක කර ඇත. ඒ සඳහා දියුණු රටවල් හා අන්තර්ජාතික ආයතනවල සහයෝගය ලබාදිය යුතුවේ.
- විවිධ අන්තර්ජාතික ආයතන, පරිත්‍යාගශීලීන් හා එවැනි සමාගම් කොටස්කරුවන් විරස්ථායී සංවර්ධනය, රසායනික සුරක්ෂිතතාවය හා දුප්පත්කම දුරලීම වැනි විෂයයන් සම්බන්ධව දැනුවත් කල යුතුය.

නීතිවිරෝධී අන්තර්ජාතික හුවමාරුව පාලනය සඳහා SAICM හි මූලික අරමුණු

මීට පහත දැනුම් අඩංගු වේ.

- නීතිවිරෝධී අන්තරාකාරී විෂ සහිත, නහනම් කල, සීමා කල, විවිධ රසායනික ද්‍රව්‍යය හුවමාරුව සීමාකල යුතුය. මීට එම ද්‍රව්‍යය අඩංගු රසායනික ද්‍රව්‍යය එවැනි දේ අඩංගු මිශ්‍රණ හා සංයෝග හා අප ද්‍රව්‍යයය ඇතුලත් විය යුතුය.
- නීති විරෝධී අන්තර්ජාතික රසායනික ද්‍රව්‍යය හුවමාරුව වැලැක්වීමේ ක්‍රියාවලිය මැඩපැවැත්වීම දියුණුවෙමින් පවතින රටවල ප්‍රවර්ධනය කල යුතු අතර තොරතුරු හුවමාරුව ප්‍රවර්ධනය කල යුතුය.

SAICM ක්‍රියාවේ යෙදවීම සහ ප්‍රගතිය පරීක්ෂා කර බැලීම

රසායන ද්‍රව්‍ය කලමනාකරණය පිළිබඳ ඩුබායි ජාත්‍යන්තර සමුළුව, SAICM ක්‍රියාවේ යෙදවීමට සහයෝගය දැක්වීම සඳහා සහ ප්‍රගතිය පරීක්ෂාකර බැලීම සඳහා ආයතනික සැලසුම් පිහිටුවා ඇත. එමගින් පහත කරුණු සඳහා එකඟවී ඇත;

- SAICM ක්‍රියාවේ යෙදවීම ආරම්භ කරනුයේ, අවශ්‍ය හැකියාවන් ගොඩනැගීම සඳහා ඉඩක් ලබා දෙමිනි. SAICM ක්‍රියාවේ යෙදවීමේ ජාතික සැලැස්ම සඳහා අදාල පාර්ශවකරුවන්ගේ සහභාගිත්වය මෙයට ඇතුලත් වනු ඇත. මෙම සැලැස්ම මගින්, දැනට පවතින නීති, ජාතික පැතිකඩවල්, ක්‍රියාකාරී සැලසුම්, පාර්ශවකරුවන්ගේ අභිලාශයන්, අඩුපාඩු, ප්‍රමුඛතාවයන්, අවශ්‍යතා සහ අවස්ථාවන් සලකා බැලිය යුතුයි. SAICM ක්‍රියාවේ යෙදවීමේ කලාපීය සැලසුම් ද ඇතිකල යුතුයි. පසුව, මෙම ක්‍රියාවේ යෙදවීමේ අවස්ථාවන් විශේෂිත ක්‍රියාකාරී සැලැස්මක් වෙත යොමුවිය යුතුයි.
- මෙම ක්‍රියාවලීන්ට සහයෝගය දැක්වීම සඳහා සහ සුදුසු පරිදි තමන්ගේ ක්‍රියාකාරී සැලසුම් සංවර්ධනය කිරීම සඳහා; අන්තර් රාජ්‍ය ආයතන, ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය ආයතන සහ පෞද්ගලික ආයතන දිරිමත් කල යුතුයි. පාර්ශවකරුවන් අතර ඇති සහයෝගීතාවය SAICM ක්‍රියාවේ යෙදවීමට උදව්දීම සඳහා දිගටම පවත්වා ගත යුතුයි.
- සෑම රාජ්‍යයක්ම SAICM ක්‍රියාවේ යෙදවීම සඳහා අමාත්‍යාංශ අතර හෝ ආයතන අතර සැලසුම් ඇතිකල යුතු අතර, එමගින් සලකා බලන ජාතික දෙපාර්තමේන්තු සහ පාර්ශවකරුවන්ගේ අභිප්‍රායන් නියෝජනය වීම සහ අදාල සියලුම පෙදෙස් ආවරණය කිරීම සිදු වේ. රට අභ්‍යන්තරයේ සහ

ජාත්‍යන්තරව, සන්නිවේදනයට පහසුකම් සැලසීම සඳහා සෑම රාජ්‍යයක්ම උපායමාර්ගික ප්‍රවේශය සඳහා වන ජාතික සංධිස්ථාන (Strategic Approach National Focal Point) පිහිටුවිය යුතු අතර එය උපාය මාර්ගික ප්‍රවේශය පිළිබඳ කරුණු සන්නිවේදනය කරන කාර්යක්ෂම ප්‍රභාලයක් ලෙස; සැසිවාර සඳහා ආරාධනා කිරීම් සහ තොරතුරු බෙදාහැරීම ඇතුළුව, ක්‍රියාකල යුතුයි.

- රසායන ද්‍රව්‍යය කළමනාකරණය පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර සමුළුව (ICCM), ගියම්න කාලයට රැස්වන අතර එමගින් උපාය මාර්ගික ප්‍රවේශය පිළිබඳ විමසා බැලීම සිදුකරයි. SAICM ක්‍රියාවේ යෙදවීමේ ප්‍රගතිය සහ 2020 දී ඉලක්ක වලට අදාලව ප්‍රගතිය විමසා බැලීමේ අරමුණින් සිදුකරන තක්සේරු කිරීමේ වාර්තා සියලු පාර්ශවකරුවන් විසින් ඒ වෙත එවයි. එය අවශ්‍ය පරිදි, උපාය මාර්ගික තීරණ, සැලසුම් කිරීම, ප්‍රමුඛතාවයන් සහ යාවත්කාලීන කිරීම් සිදුකරයි. ICCM මගින් SAICM හි මූල්‍යකරණය පිළිබඳ විමසා බලන අතර SAICM ක්‍රියාවේ යෙදවීම සඳහා අවශ්‍ය මූල්‍යමය හා තාක්ෂණික සම්පත් තිබේද යන්න තහවුරු කිරීමට ක්‍රියාකරයි. එසේම එය උපාය මාර්ගික ප්‍රවේශය ක්‍රියාවේ යෙදවීම සඳහා සියලු පාර්ශවකරුවන්ගේ සහභාගිත්වය වැඩිදියුණු කරවයි. SAICM හි සැසිවාර 2009, 2012, 2015 සහ 2020 වර්ෂ වලදී පැවැත්වෙනු ඇත. එසේ නොමැති නම් සමුළුව මගින් තීරණය කරණු ඇත.
- ICCM රැස්වීම් අතරතුර, SAICM ක්‍රියාවේ යෙදවීමට විවෘත, බහුපාර්ශවික සහ බහු ආංශික උපක්‍රම ප්‍රයෝජනයට ගනු ඇත. SAICM අභිලාශයන් සඳහා පහසුකම් සැලසීම, ICCM හි අනාගත සැසිවාර සැලසුම් කිරීම සහ කලාපීය දක්ෂතා සහ තොරතුරු හුවමාරු කිරීම සඳහා SAICM කලාපීය රැස්වීම් පැවැත්වෙනු ඇත. මෙම සැසිවාර මගින් එම කලාපය තුළ SAICM ක්‍රියාවේ යෙදවීමේ ප්‍රගතිය, සියලු පාර්ශවකරුවන් සඳහා SAICM ක්‍රියාවේ යෙදවීමට අදාල කලාපීය උපදෙස්, තාක්ෂණය, උපාය මාර්ගික සාකච්ඡා සහ තොරතුරු හුවමාරුව පිළිබඳ සලකා බැලෙනු ඇත.
- SAICM ක්‍රියාවේ යෙදවීමේ සැලකිය යුතු කොටසක් රඳාපවතින්නේ අදාල අන්තර් රාජ්‍ය ආයතන අතර ක්‍රියාකාරීත්වයන්, විශේෂයෙන් සාමාජික ආයතන 7 ක් සහ නිරීක්ෂණ ආයතන 2 ක සහභාගිත්වයෙන් වන යහපත් රසායන කළමනාකරණය සඳහා වන අන්තර් ආයතන වැඩසටහන (IOMC) මගිනි.

IOMC සාමාජිකයන් වනුයේ; ආහාර හා කෘෂිකර්ම සංවිධානය (FAO), ජාත්‍යන්තර කම්කරු සංවිධානය (ILO), ආර්ථික සහයෝගීතාවය සහ සංවර්ධනය සඳහා වන සංවිධානය (OECD), එක්සත් ජාතීන්ගේ පරිසර වැඩසටහන (UNEP), එක්සත් ජාතීන්ගේ කර්මාන්ත සංවර්ධන සංවිධානය (UNIDO), පුහුණු කිරීම හා පර්යේෂණ සඳහා වන එක්සත් ජාතීන්ගේ ආයතනය (UNITAR), සහ ලෝක සෞඛ්‍යය සංවිධානය (WHO) යි.

නිරීක්ෂණ සංවිධාන දෙක වනුයේ; එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවර්ධන වැඩසටහන (UNDP) සහ ලෝක බැංකුවයි.

- එක්සත් ජාතීන්ගේ පරිසර සංවිධානයේ පිහිටා කාර්යාලය මත පදනම්වන SAICM ලේකම් කාර්යාලය, ICCM රැස්වීම් සඳහා සහ SAICM කලාපීය සැසිවාර ඇතුළු SAICM අන්තර් සැසිවාර සඳහා පහසුකම් සපයනු ඇත. එය උපරිම බහු පාර්ශවකරුවන්ගේ සහභාගීත්වයෙන් ක්‍රියාකරන අතර ICCM හි වාර්තා සහ උපදේශන ව්‍යාප්ත කරයි. එය SAICM පාර්ශවකරුවන්ගේ ජාතික, කලාපීය සහ ජාත්‍යන්තර ජාලයේ විරස්ථිතිය සහ පැවැත්ම වැඩිදියුණු කරයි.

SAICM Global Plan of Action (SAICM ගෝලීය ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම)

SAICM ගෝලීය ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම මග පෙන්වන ලේඛණයක් වන අතර එය SAICM ක්‍රියාවේ යෙදවීමේදී පාර්ශවකරුවන් සැලකිල්ලට ගතයුතු ක්‍රියාකාරකම් ලැයිස්තු ගතකර ඇත. එය සක්‍රීය මෙවලමක් වන අතර දැනට පවතින සහ වෙනස්වන අවශ්‍යතා වලට සරිලන ලෙස නවදුරටත් වෙනස්වීම් වලට ලක්විය හැක.

ගෝලීය ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම, SAICM ක්‍රියාවේ යෙදවීමට අවශ්‍ය අදාළ කාර්යයන් 36 ක ලැයිස්තුවකින් සමන්විත ජාලයකි. සෑම කාර්ය සීමාවක් තුළම ගෝලීය ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම මගින්; විශේෂිත ක්‍රියාකාරකම්, ක්‍රියාකරුවන් ලැයිස්තුව, ඉලක්ක සහ කාල රාමු, ප්‍රගතිය සඳහා වන දර්ශක සහ ක්‍රියාවේ යෙදවීමේ අරමුණු ද ඇතුළත්ව, හඳුනා ගනියි. සමස්ථයක් ලෙස ගෝලීය ක්‍රියාකාරී සැලැස්මේ ජාලය SAICM ක්‍රියාවේ යෙදවීමේ ක්‍රියාකාරකම් 273 ක් හඳුනාගනියි.

SAICM ගෝලීය ක්‍රියාකාරී සැලැස්මට අදාළ ප්‍රවේශයන් 273 ම ඇතුළත් ලැයිස්තුව සාරාංශගත කිරීම පහසු නැත. පහත දැක්වෙන ක්‍රියාකාරකම් සඳහා රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන සහ සිවිල් සමාජ සංවිධාන කැමති වනු ඇත;

- පළිබෝධනාශක බෙදාහැරීම සහ පාවිච්චිය සඳහා FAO හි අන්තර් ජාතික බේහය සම්පූර්ණයෙන්ම ක්‍රියාවේ යෙදවීම දිරිගැන්වීම.
- ඉතා විෂ පළිබෝධනාශක පිළිබඳව ජාතික තීරණ, ඒවායේ ස්වභාවිකව පිහිටි හානිදායක බව සහ වියහැකි නිරාවරණයන් පිළිබඳ විශ්ලේෂණයන් මත පදනම් විය යුතුයි.

- පළිබෝධකයන් සහ බෝවන රෝග වාහකයන් පාලනයේදී පාරිසරිකව යහපත් සහ ඒකාබද්ධ ක්‍රමෝපායන් පිහිටුවීම.
- උපද්‍රවකාරී සහ පවතින තත්ත්ව යටතේ ආරක්‍ෂාකාරීව පාවිච්චි කල නොහැකි ඉතා විෂ පළිබෝධනාශක, කම්මාන්ත මගින් ස්වේච්ඡාවෙන්ම ඉවත් කිරීමට දිරිමත් කිරීම.
- දුෂිත ස්ථාන හඳුනාගැනීම සහ ජනතාවට සහ පරිසරයට වන හානිය අවම කිරීම සඳහා දුෂිත ස්ථාන පිලියම් කිරීමේ සැලසුම් ඇතිකිරීම සහ ක්‍රියාවේ යෙදවීම.
- කල් ඉකුත්වූ පළිබෝධනාශක සහ අනෙකුත් රසායනික ද්‍රව්‍යය (විශේෂයෙන් PCBs) හඳුනාගැනීම සහ බැහැරකිරීමට පහසුකම් සැලසීම.
- මානව සෞඛ්‍යයට සහ පරිසරයට; පාලනය කල නොහැකි, නොඑසේනම් අසාධාරණ ලෙස හානි ඇතිකල හැකි රසායනික ද්‍රව්‍ය පිළිබඳ අධ්‍යයනයට ප්‍රමුඛතාව ලබාදීම.
- ඊයම්, රසදිය සහ කැඩ්මියම් මගින් මානව සෞඛ්‍යයට හා පරිසරයට වන බලපෑම අවම කිරීමට දිරිමත් කිරීම; (රසදිය වල සියලු පරාසයන්ගේ ක්‍රියාකාරීත්වය, නීතිමය මෙවලම් වල හැකියාව, සහයෝගීතාවය සහ අනෙකුත් ක්‍රියාවන් සලකමින්)
- අපද්‍රව්‍ය අවම කිරීම සහ අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීමේ ජාතික සැලසුම් පිහිටුවීම සහ තහවුරු කිරීම.
- ජාත්‍යන්තර කම්කරු සංවිධාන ආරක්‍ෂිත කාර්ය (International Labor Organization Safe Work) වැඩසටහන් ජාතික මට්ටමින් පිහිටුවීම සහ ILO 170, 174, 184 සම්මුති අත්සන් කිරීම සහ ක්‍රියාවේ යෙදවීම දිරිමත් කිරීම.
- රැකියා පරිශ්‍රයේදී නිරාවරණය වන උපද්‍රවකාරී රසායනික ද්‍රව්‍යය පිළිබඳව සහ තමන් ආරක්‍ෂා වියහැකි මාර්ග පිළිබඳව ප්‍රමාණවත් සහ නිවැරදි තොරතුරු ලබා නොදෙන්නේනම් එම උපද්‍රවකාරී පරිසරයේ සේවය කිරීම ප්‍රතික්ෂේප කිරීමට සේවකයන්ට ඇති අයිතිය තහවුරු කිරීම.
- රසායනික ද්‍රව්‍ය මගින් ළමයින් ආරක්‍ෂා කිරීමට; අධ්‍යාපනය සහ පුහුණු කිරීම දිරිමත් කිරීම.
- අපවිත්‍රකාරක නිදහස් කිරීම සහ පරිවහනයේ ජාතික ලේඛණ (PRTRs) ඇතිකිරීමට අවශ්‍ය මූලිකාංග පිහිටුවීම.

- සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල; රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන, සිවිල් සමාජ සහ සමාජයේ හැකියාව ගොඩනැංවීම. එමගින් ඔවුන්ගේ වගකීම් සහගත සහ ක්‍රියාකාරී සහභාගීත්වයට පහසුකම් සැලසේ.
- ප්‍රතිපත්ති, නීති සහ ව්‍යවස්ථාපිත සැකසුම් ශක්තිමත් කිරීම සහ අනුමැතිය දිරිමත් කිරීම සහ වලංගු කිරීම.
- රාජ්‍ය නියෝජිත මණ්ඩල ඇතිකිරීමේදී, පවත්වාගෙන යාමේදී සහ SAICM ක්‍රියාවේ යෙදවීමේ සැලසුම් විමසා බැලීමේදී සිවිල් සමාජ නියෝජිතයින් ඇතුළත් කිරීම.
- අපද්‍රව්‍ය අවම කිරීමේදී සහ ඉවතලන අපද්‍රව්‍ය පරිමාව සහ විෂ සහිත බව අඩුකිරීම සඳහා; (ශුන්‍ය අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය, අපද්‍රව්‍ය වැලැක්වීම, ආදේශනය සහ විෂ භාවිතය අවමකිරීම ද ඇතුළත්ව, සම්පත්වල කාර්යක්ෂමතාවය වැඩිකිරීමේදී) ශක්‍යතා වර්ධන වැඩසටහන් ක්‍රියාවේ යෙදවීම.

SAICM ක්‍රියාකාරී මෙවලමක් ලෙස

SAICM කෙටුම්පත් කිරීමේදී සහ සැකසීමේ ක්‍රියාවලියේදී සියළුම කලාපවල සෞඛ්‍යය හා පාරිසරික රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන සඳහා සහභාගිවීමට, ක්‍රියාකාරී කාර්යයන් ඉටුකරීමට සහ සැබෑ මැදිහත්වීමකට ආරාධනා කරන ලදී. කෙසේ නමුත්, අවශ්‍ය සියලු දේ ලබාගැනීමට රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන වලට නොහැකි විය. ක්‍රියාවලිය අවසානයේදී, රාජ්‍යයන් හා පාර්ශවයන් මීට පෙර එකඟ වූ සමහර SAICM නියමයන් ආපසු හැරවීමට රාජ්‍යයන් කිහිපයක් මැදිහත් විය. මෙම නියමයන් සඳහා රසායනික කාර්යාල සම්බන්ධ වෙළඳ සංගම් කැමති නොවීය. උදෙසාගිමත් සාකච්ඡා පැවැත්වූ අතර, SAICM අවසන් ලියවිල්ලේ සමහර කොටස් තරමක් වෙනස්කල අතර එමනිසා එය දුර්වල විය. අවසානයේදී සෞඛ්‍යය හා පාරිසරික රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන සහ වෙළඳ සංගම් සැලසුම් කිරීමේ ක්‍රියාවලියට සහභාගී වූ අතර අවසානයේ, SAICM පිළිගැනීමට සියල්ලෝම ඒකමතිකව එකඟ විය.

සමහර දුර්වලතා නොසලකා, SAICM පිළිගැනීම වැදගත් ගෝලීය සිද්ධියක් සහ ප්‍රගතියක් ලෙස මෙම රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන හඳුනා ගන්නා ලදී. ලෝකයේ බොහෝ රටවල ඉහල මට්ටමේ නියෝජිතයන් රසායන සුරක්ෂිතතාව වැදගත් ගෝලීය සෞඛ්‍ය සහ පාරිසරික අරමුණක් ලෙස සලකා එයට විධිමත් පිළිගැනීමක් ලබාදීම සඳහා; සමාජයේ අනෙක් අංශ සමග සම්බන්ධ විය. මෙම ගැටලුව සඳහා පුළුල් විසඳුමක් අවශ්‍ය බවට රාජ්‍යයන් එකඟ විය. 2020 දී සැබෑ වෙනසක් සඳහා කටයුතු කිරීමට ඔවුන් පොරොන්දු විය. ඔවුන් ප්‍රයෝජනවත් ප්‍රතිපත්ති සහ

ක්‍රමෝපායන් ස්ථිර කරගත් අතර ක්‍රියාකාරී වීම සඳහා නිර්ණායක වලට එකඟ විය. අවසානයේ ඔවුන් ක්‍රියාවේ යෙදවීම සඳහා සැලසුම් (ප්‍රගතිය විමසා බැලීම සඳහා සහ අවශ්‍ය පරිදි නිවැරදි කිරීම් කිරීමට පිහිටුවා ගත් ජාත්‍යන්තර සම්මුතීන් ද ඇතුළුව) ස්ථිර කරගන්නා ලදී.

සටහන්

1. චුබායි ICCM හි සම්මතකරගත් ලේඛණ සහ යෝජනා එක්සත් ජාතීන්ගේ භාෂා 6 න් ම ලබාගත හැකි අතර එය <http://www.chem.unep.ch/saicm/SAICM%20texts/SAICM%20documents.ht> මගින් ලබාගත හැක.
2. ILO Safe Work වැඩසටහන, සේවා ස්ථානයේ සහ පරිසරයේ ආරක්‍ෂාව සහ සෞඛ්‍ය පිළිබඳව සලකා බලන අතර එය ප්‍රංශ, ඉංග්‍රීසි, සහ ස්පාඤ්ඤ භාෂාවලින් <http://www.ilo.org/public/english/protection/safework/intro/> මගින් ලබාගත හැක.
ILO 170, සේවා ස්ථානයේ රසායන ද්‍රව්‍ය භාවිතයේදී ආරක්‍ෂාව පිළිබඳ සලකන අතර එය <http://www.ilo.org/public/english/protection/safework/cis/products/safetytm/c170.htm>: මගින් ලබාගත හැක.
ILO 174, ප්‍රධාන කාර්මික හදිසි අනතුරු වැලකීමේ සම්මුතිය සලකා බලන අතර එය: http://www.ilo.org/public/english/region/asro/beijing/download/speech/ct_28apr06.pdf මගින් ලබාගත හැක.
ILO 184, කෘෂිකර්මයේදී ආරක්‍ෂාව හා සෞඛ්‍යය පිළිබඳ සලකන අතර එය <http://www.ilo.org/public/english/standards/relm/ilc/ilc89/pdf/c184.pdf> මගින් ලබාගත හැක.

5. SAICM ක්‍රියාවේ යෙදවීම සඳහා සිවිල් සමාජය භාවිතා කළ හැක්කේ සහ දායක විය හැක්කේ කෙසේද?

SAICM පිලිගැනීම, රසායනික දූෂණය සහ නිරාවරණය ගෝලීය පාරිසරික න්‍යාය පත්‍රයේ පිලිගැනීමට තරම්; (දේශගුණික විපර්යාස සහ ජෛව විවිධත්වය අඩුවීම සහ සමගම) වැදගත් කොටසක් බව පෙන්වන සලකුණකි. විද්‍යාඥයන් සහ පර්යේෂකයන් වසර ගනණක් තිස්සේ, විෂ රසායන වලට මිනිසා සහ වන සතුන් නිරාවරණය වන ප්‍රමාණ සහ එය ඇතිකරන දරුණු හානි පිලිබඳව අධ්‍යයනය කරමින් සිටියි. මෙම විවිධනය වන තොරතුරු සඳහා ලෝකයේ සියලු කොටස්වල සිවිල් සමාජ ප්‍රතිචාර දක්වා ඇත්තේ විසඳුම් තදින් ඉල්ලා සිටීමෙනි. SAICM පිලිගැනීම, මෙම සිවිල් සමාජ ප්‍රයත්නයන්ගේ නැගීසීම සහ විශ්වාසය වැඩිදියුණු කරවයි. එය සිවිල් සමාජ ප්‍රයත්නයන් තවදුරටත් ව්‍යාප්ත කිරීමට සහ ඔවුන්ගේ විවිධනය වන ශක්තිය වැඩි කිරීමට උදව් වේ.

සිවිල් සමාජ දැනටමත් SAICM ක්‍රියාවේ යෙදවීම සඳහා දායක වෙමින් ඇත.

බොහෝ රටවල සහ සියලු කලාපවල රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන සහ සිවිල් සමාජ, SAICM ක්‍රියාවේ යෙදවීම සඳහා දැනටමත්, (ඉන් බොහොමයක් නොදැනුවත්වම) දායක වෙමින් ඇත.

රසායන දූෂණය සම්බන්ධ ප්‍රතිපත්ති සහ ක්‍රියාමාර්ග. බොහෝ රටවල රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන, රසායන සම්බන්ධව; ජාතික, ප්‍රාදේශීය සහ පළාත් ප්‍රතිපත්ති, නීති සහ නියමයන් වල සංශෝධන ලබාගැනීම සඳහා ක්‍රියාකරමින් සිටියි. රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන; කාර්මික දූෂණ ක්‍රියාකාරකම් අවසන් කිරීමට; දූෂණය සිදුකරන කර්මාන්ත පවතින හොඳම ක්‍රම (BAT) සහ හොඳම පාරිසරික ක්‍රියාමාර්ග (BEP) පිලිගැනීම අවශ්‍ය බව; අපවිත්‍රකාරක නිදහස් කිරීමේ සහ පරිවහනයේ ජාතික ලැයිස්තු පිහිටවිය යුතු බව (PRTRs); සහ දූෂක භාවිතය අඩුකිරීමට සහ පිරිසිදු නිෂ්පාදන (CP) වැඩිදියුණු කිරීමට උදව් කරන වැඩ පිලිවෙලවල් දිරිගැන්වීම සඳහා ප්‍රයත්න දරයි. මෙම ව්‍යාපාරයන් පවත්වා ගෙන යන්නේ ළමුන්ගේ සෞඛ්‍යයට බඩුවල,

රජපලාවන්‍ය ද්‍රව්‍ය වල සහ අනෙකුත් පාරිභෝගික ද්‍රව්‍යවල ඇති විෂ රසායන ප්‍රධාන කොට ගෙනයි. මෙම රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන; පිරිසිදු තාක්‍ෂණය දිරිගැන්වීම සඳහා ක්‍රියා කරයි.

පළිබෝධනාශක. කෘෂිකර්මයේදී භාවිතා වන පළිබෝධනාශක වල වැරදි භාවිතය අවසන් කිරීමට සහ විශ්වාසය ඇති කිරීමට; ඒකාබද්ධ පළිබෝධ පාලනය සඳහා පාරිසරිකව යහපත් ක්‍රියාකාරකම් වැඩිදියුණු කිරීමට සහ කෘෂි-පාරිසරික ක්‍රියාකාරකම් සහ පාරිසරිකව නිපදවන ආහාර සඳහා වෙළඳ පොලක් නිර්මාණය කිරීමට සිවිල් සමාජ ක්‍රියාකරමින් සිටියි. දියුණු වෙමින් පවතින රටවල ප්‍රමාණවත් පළිබෝධනාශක නියමයන් හෝ ක්‍රියාවේ යෙදවීමක් නොමැතිව පළිබෝධනාශක ව්‍යාප්තිය හා පාවිච්චිය පිළිබඳ FAO බේතය ජාතිකව ක්‍රියාවේ යෙදවීමට රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන ක්‍රියාකරමින් සිටියි. අප්‍රිකාව, නැගෙනහිර යුරෝපය සහ අනෙක් කලාප වල සිවිල් සමාජ, අනන්‍ය දැරුම් සහ කල් ඉකුත්වූ පළිබෝධනාශක ගොඩගැසීම් සහ අනෙක් විෂ සහිත ස්ථාන හඳුනා ගනිමින් සිටින අතර ඒවා පිරිසිදු කිරීම සහ නියමාකාරයෙන් බැහැර කිරීමට රජයන්ට සහ ජාත්‍යන්තර ආයතන වලට බලකරමින් සිටියි. වාහකයන් පාලනය සඳහා දිගින් දිගටම DDT මත විශ්වාසය නොතබා මැලේරියාව පාලනය සඳහා ප්‍රබල ක්‍රමෝපායන් හඳුන්වාදීමට රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන ක්‍රියාකරමින් සිටියි.

ජාත්‍යන්තර ගිවිසුම්. බාසල්, රොට්ටර්ඩෑම් හා ස්ටොක්හෝම් සම්මුති පිළිබඳ සාකච්ඡා, එකඟවීම් සහ ස්ථිර කිරීම් වැඩිදියුණු කිරීමට බොහෝ රටවල රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන ඉතා වැදගත් භූමිකාවන් නිරූපණය කරමින් සිටියි. රසදිය, ඊසම් සහ කැඩිමියම් වැනි බැර ලෝහ වලට නිරාවරණය වීමෙන් ඇතිවන දුරුණු ගැටලු පාලනය කිරීම සඳහා අලුත් ගෝලීය ගිවිසුම් වෙනුවෙන් බොහෝ රටවල රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන කටයුතු කරමින් සිටියි. පාරිසරිකව අහිතකර බව දැන ගණනකට පෙර සිටම හඳුනාගත් දිගුකල් පවතින කාබනික දූෂක (POPs) 12 ක් පාලනය කිරීම සහ සම්පූර්ණයෙන් ඉවත් කිරීම පිළිබඳ සොයා බැලීම ස්ටොක්හෝම් සම්මුතිය මගින් දැනට සිදු කරයි. මෑත කාලයේදී විද්‍යාඥයින්, තවත් බොහෝ අමතර POPs වර්ග ද හානිදායක ලෙස හඳුනාගෙන ඇති නිසා ඒවා ද දැනට ස්ටොක්හෝම් සම්මුතිය මගින් පාලනය කර ඇත. මේවා සඳහා බ්‍රෝමිනේට්ඩ් ෆ්ලෝරි රිටාඩින්ට්, ෆ්ලෝරිනීකෘත රසායන, ලින්ඩේන් සහ එන්ඩොසල්ෆේන් වැනි පළිබෝධ නාශක සහ අනෙකුත් දේ අයත් වේ. මේවා සහ ඒ හා සමාන රසායනික දූෂක ස්ටොක්හෝම් සම්මුතියෙන් තහනම් කලයුතු සහ සීමාකලයුතු POPs ලැයිස්තුවට එක් කිරීමට රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන ගෝලීයව ක්‍රියාකරමින් සිටියි.

ජෛව නිරීක්ෂණය (Bio Monitoring). මානව රුධිරයේ විෂ රසායනික ද්‍රව්‍ය පරීක්‍ෂා කර එහි ප්‍රතිපල ප්‍රසිද්ධියට පත්කිරීමේ ව්‍යාපෘතිවල බොහෝ රටවල රාජ්‍ය

නොවන සංවිධාන නිරතව සිටියි. සියලුම මනුෂ්‍යයන්ගේ ශරීර පටක තුළ විවිධ කානීම විෂ රසායනික ද්‍රව්‍ය විශාල සංඛ්‍යාවක් ඇතිබව පෙන්වීම සඳහා මෙය සිදුකරයි. විශේෂිතව සලකනු ලබන මෙම දූෂක දිගුකල් පවතින, ජෛවීයව එක් රැස්වන සහ විෂ ද්‍රව්‍ය (PBTs); බොහෝ කල් පවතින සහ බහුල ලෙස ජෛවීයව එක්රැස්වන; පිළිකාකාරක හෝ ජාන විකෘතිකාරක හෝ ප්‍රජනක, අන්තරාසර්ග, ප්‍රතිදේහ සහ ස්නායු පද්ධති වලට අහිතකරව බලපාන රසායන පිළිබඳ සලකා බලයි.

ළමා සෞඛ්‍යය. බොහෝ දෙමව්පියන්ට, සෞඛ්‍යය වෘත්තිකයන්ට සහ අනෙකුත් අයට ළමා පාරිසරික සෞඛ්‍යය; වැදගත් බව වැඩිවෙමින් පවතින ප්‍රශ්නයක් බවට පත්වෙමින් ඇත.

හේතුව වන්නේ බිහිනොවූ කළල, ළදරුවන් සහ ළමුන් විෂද්‍රව්‍ය වලින් සිදුවන සෞඛ්‍යය නර්ජන වලට ලක්වන බව පර්යේෂකයන් සොයාගෙන තිබීම නිසයි. රසායනික දූෂක වලට නිරාවරණය වූ කාන්තාවන් ඒවා තමන්ගේ ශරීරයෙන්, බිහිවීමට ප්‍රථම දරුවන්ට ද සහ පසුව මව්කිරි මාර්ගයෙන් ද ගමන් කරවයි. උපතට පෙර සහ ළදරු අවධියේදී රසායන වලට නිරාවරණය වූවන් ළමා අවධියේදී සහ ඊට පසු ජීවිතයේදීත් විවිධ රෝග සහ අපහසුතා වලට ලක් වේ. සමහර අවස්ථාවන් වලදී, කාන්තාවන්ට තමන් සහ තම දරුවන් රසායන වලට නිරාවරණය වීම ආහාර පුරුදු වෙනස්කර ගැනීම තුලින් අඩුකර ගත හැක. නමුත් එමගින් ලැබෙන ආරක්ෂාව සීමා සහිත වේ. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්, ප්‍රශ්නාකාරී දූෂක භාවිතය අවසන් කිරීම සඳහා බොහෝ දෙනෙක් ඒ සඳහා ඇති ව්‍යාපාර වෙනුවෙන් ක්‍රියා කරයි.

අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීම. අවිධිමත් අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීම, එම ද්‍රව්‍ය මගින් වන දූෂණ ඇති කිරීමට බලපාන තවත් ප්‍රධාන සාධකයකි. මෙය ලෝකයේ බොහෝ රටවල ප්‍රජා මූල සංවිධාන අපද්‍රව්‍ය ගොඩගැසීමට සහ පිළිස්සීමට විරුද්ධ වීමට; විවෘත දහනය කිරීම වලට විරුද්ධ වීමට; සහ විවිධ ශුන්‍ය අපද්‍රව්‍ය (zero waste) ව්‍යාපාර ඇතුළත් අපද්‍රව්‍ය අවම කිරීම දිරිමත් කිරීමට ද හේතුවක් වී ඇත. කාර්මික රටවල සිට සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවලට ඉලෙක්ට්‍රොනික අපද්‍රව්‍ය සහ අනෙකුත් අපද්‍රව්‍ය නැව්ගත කිරීමට විරුද්ධව ද රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන කටයුතු කරමින් සිටියි. එලෙසම බාසල් සම්මුතියෙන් ගැලවීමට ඇති ඉඩකඩ වැසීමට, එනම් ප්‍රතිචක්‍රීකරණය සඳහා නීත්‍යානුකූල ආකාර ලෙස මෙම වැඩපිළිවෙලවල් තහවුරු කිරීම අපද්‍රව්‍ය වෙළඳාම්කරන්නන් ඉඩ සලසාගෙන තිබීම වැලැක්වීමට ද පියවර ගනියි.

වෘත්තීය සුරැකිතාව. වෘත්තීය සමිති සහ අනෙකුත් සේවකයන්ට, ගොවියන්ට සහ ධීවරයන්ට උපදෙස් දෙන්නන්, රැකියා ස්ථානයේ වන රසායනික නිරාවරණයන්ට සහ හානිවලට එරෙහිව ජාතික නීති, නියමයන් සහ ජාත්‍යන්තර සම්මුති හා වැඩසටහන් වලට එකඟවීම පිළිබඳ හඬ නැගූහ. ඒවාට එකඟව පසු මෙම නියමයන්, නීති, සම්මුතීන් සහ වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීමට සහ තහවුරු කිරීමට කටයුතු කලහ.

ඉහත දැක්වූයේ රසායනික වලින් ආරක්ෂා වීමේ අරමුණින් දැනට ලෝකයේ සෑම තැනම සිවිල් සමාජ සිදුකරන ව්‍යාපාර වලට උදාහරණ කිහිපයකි. සෑම එකක්ම SAICM ක්‍රියාවේ යෙදවීම සඳහා දායක වේ. SAICM සම්බන්ධයෙන්, ඒවා සියල්ලම ඒකීය; එකිනෙක ගැලපෙන සහ ගෝලීය වේ. ඒවා සියල්ලම දායක වන්නේ රසායනික ද්‍රව්‍ය වල නිරාවරණය, මිනිස් සෞඛ්‍යයට හා පරිසර පද්ධති වලට තවදුරටත් හානිවන ප්‍රභවයක් නොවන ලෙස අනාගත ලෝකය ලබාකර ගැනීමටයි. SAICM පිළිගැනීමත් සමගම සහ රසායනික සුරැකිතාව ඉක්මනින් සලකා බැලිය යුතු ගෝලීය ප්‍රශ්නයක් ලෙස ජාත්‍යන්තරව පිළිගැනීමත් සමගම, රසායන වලින් සුරැකිතාවීමේ අරමුණු වැඩිකිරීම වෙනුවෙන් අනෙකුත් රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන සහ සිවිල් සමාජ සිදුකරන උත්සාහයන් වැඩිකිරීමේ තත්ත්වයන් නිර්මාණය වී ඇත.

රාජ්‍ය නොවන සංවිධානවල පරිශ්‍රමයන් ශක්තිමත් කිරීමට SAICM දඳවී කරන අත්දැම.

රසායනික සුරැකිතාව දිරිමත් කිරීම වෙනුවෙන් මහජන සෞඛ්‍යය හා පාරිසරික රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන, වෘත්තීය සංගම් සහ අනෙකුත් සිවිල් සමාජ සංවිධාන වල ඉතා වැදගත් දායකත්වය පිළිබඳව, SAICM මුඛ්‍යයෙන් ප්‍රඥප්තියේදී රජයන් කැතඳැ විය. එමෙන්ම, සිවිල් සමාජ සමග SAICM ක්‍රියාවේ යෙදවීම සඳහා සක්‍රියව සම්බන්ධ වීමට ඔවුන්ගේ ඇති බලාපොරොත්තුව ද පැවසීය. මෙය සිවිල් සමාජ ව්‍යාපාර රසායනික සුරැකිතාව අරමුණු වෙනුවෙන් යොදා ගැනීමට උපකාර විය. එලෙසම පෙර නිරීක්ෂණ වලට සාපේක්ෂව මතබේද අවම කිරීමට සහ තවදුරටත් ප්‍රවලිත කිරීමට හැකි විය. එසේම දූෂණය කරන්නන්ට සැබෑ ගැටලුවක් ඇතිබව ප්‍රතික්ෂේප කිරීමට අසීරු විය. සිවිල් සමාජ ක්‍රියාකාරීත්වයන් අවදානම් සහිත වන රටවල; රජයේ ප්‍රතිපත්ති හා එකඟව උපායමාර්ගික හැඹුරුව ක්‍රියාවේ යෙදවීමට සහ 2020 දී SAICM අරමුණු ලබාකර ගැනීමට රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන වලට තමන්ගේ කාර්ය හඳුනා ගැනීමට, ඉඩ සලසයි.

ජාතික නීති සහ ප්‍රතිපත්ති

සිවිල් සමාජ ක්‍රියාකාරීන් සඳහා SAICM අරමුණු ලගාකර ගැනීමට දායක වියහැකි වුව ද, හානිකර විෂ රසායන වලින් මනුෂ්‍ය සෞඛ්‍යය හා පරිසර පද්ධති ආරක්‍ෂා කිරීමේ අවසාන වගකීම ඇත්තේ රජය මතයි. මේ සඳහා ප්‍රබල ජාතික හෝ ජාත්‍යන්තර ප්‍රතිපත්ති නීති සහ නියමයන් මත පදනම් වූ ජාතික ප්‍රතිපත්ති පාලනයක් පිහිටුවීම අවශ්‍ය වේ. එමෙන්ම; ප්‍රමාණවත් පරීක්ෂණාගාර, පුහුණු පුද්ගලයන් සහ රසායන කළමනාකරණ නීති හා ප්‍රතිපත්ති හොඳින් විමසා බැලීමට සහ ක්‍රියාත්මක කිරීමට අධිකාරියක් සමගම; ප්‍රමාණවත් ජාතික ප්‍රතිපත්ති පිහිටුවීම අවශ්‍ය වේ. SAICM 2020 අරමුණු ජාතිකව ලගාකර ගැනීමට ප්‍රමාණවත් ජාතික ප්‍රතිපත්ති පාලනයක් පිහිටුවා ඇත්තේ අද ලෝකයේ රටවල් වලින් ඉතා සුළු ප්‍රමාණයකි. එමනිසා රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන සහ සිවිල් සමාජ සංවිධාන වල, SAICM ක්‍රියාවේ යෙදවීමට දායක වීමේදී වැදගත් අරමුණක් විය යුත්තේ; ජාතික රසායන ප්‍රතිපත්ති පාලනයන් සංශෝධනය කිරීමට කටයුතු කිරීමයි.

යුරෝපා සංගමයේ REACH ප්‍රතිපත්තිය

ප්‍රතිපත්ති සංශෝධනය කිරීම, යුරෝපා සංගම රටවල, නෝර්වේ සහ ස්විට්සර්ලන්තයේ හොඳින් සිදුවෙමින් පවතී. මෙහිදී (කලින් විස්තර කල පරිදි) නව රසායන පාලන ප්‍රතිපත්තියක් පිළිගැනීම උදෙසා, REACH නමින්, (දැනටමත් එය ක්‍රියාත්මක වීමට පටන්ගෙන ඇත) සිවිල් සමාජය සාර්ථකව කටයුතු කලහ.

යුරෝපා සංගමය 2020 දී අරමුණු ලගාකර ගැනීමට බලාපොරොත්තු වන බව සහ REACH ප්‍රතිපත්ති පිළිගන්නා ලද්දේ එම උත්සාහය සඳහා දායකත්වයක් ලෙස බව ද REACH ප්‍රතිපත්තියේ පූර්විකාවේ සඳහන් වේ.

REACH යටතේ, යුරෝපා සංගමයේ භාවිතය සඳහා රසායන ද්‍රව්‍ය වෙළඳපොළට නිකුත් කිරීමට බලාපොරොත්තු වන නිෂ්පාදකයෙක් හෝ ආනයනය කරන්නෙක් පළමුව රසායනිකයේ ලක්ෂණ පිළිබඳ; එහි උපද්‍රවකාරී ලක්ෂණ ද ඇතුලත්ව, සම්පූර්ණ විස්තරයක් සකස්කර ඉදිරිපත් කල යුතුයි. එසේම රසායනය ආරක්ෂිතව භාවිතා කරන අන්දම පිළිබඳ තොරතුරු ද ඉදිරිපත් කල යුතුයි. යම් උපද්‍රවකාරී ගුණාංග පෙන්නුම් කරන රසායන ද්‍රව්‍ය සඳහා විශේෂිත බලය පැවරීමක් ද අවශ්‍ය වේ. ව්‍යාපාර වෙත මෙම බලය පවරනු ලබන්නේ, මෙම තර්ජන ප්‍රමාණවත් ලෙස පාලනය කර හෝ සමාජමය හා ආර්ථිකමය වාසි; හානි ඉක්මවා යයි නම් ද හා වෙනත් සුදුසු විකල්ප හෝ තාක්ෂණයන් නැත්නම් පමණි*.

REACH පදනම් වූ මූලික ප්‍රතිපත්ති

REACH යනු යුරෝපා සංගම් රටවල් වල භාවිතා කිරීම සඳහා නිර්මාණය කල ඉතා විශේෂිත සහ සංකීර්ණ ප්‍රතිපත්ති පැකේජයකි. එය අතිශය කාර්මික රටවලට හොඳ අනුරූපත් සපයන අතර ධනය හා තාක්ෂණික පහසුකම් ඉහළ මට්ටමක නොමැති රටවල් අඩුකාර්මික හෝ අඩු ධනවත් රටවල් ලෙස උපකල්පනය කරයි. එසේ නොමැති නම් REACH ගොඩනැංවූ මූලික ප්‍රතිපත්ති මොනවාද සංවර්ධන මට්ටමක පවතින රටකට වුව ද සමානයයෙන් යොදාගත හැක.

- REACH ට පෙර, කාර්මික රසායන ද්‍රව්‍ය භාවිතය නිසා විය හැකි සෞඛ්‍යමය බලපෑම පිළිබඳ තොරතුරු පැවතුනේ (එසේ පැවතුනානම්) ඉතා සුලු ප්‍රමාණයකි. REACH යටතේ, වෙළඳපොලට අවුරුද්දකට ටොන් 1 කට වැඩි ප්‍රමාණයක් රසායන ද්‍රව්‍ය විකිණීමට බලාපොරොත්තුවන නිෂ්පාදකයන් හෝ ආනයනය කරන්නන්, පාවිච්චි කරන්නන්ට සවිස්තරාත්මක තොරතුරු සහ දත්ත ඉදිරිපත් කල යුතුයි. මෙය අලුත් ප්‍රතිපත්තියක් පිහිට වූ අතර ඇතැම් විට මෙය: “දත්ත නැත්නම්, වෙළඳපොල නැත” (No Data No Market) ලෙස හඳුන්වයි.
- REACH යටතේ, රසායනික ද්‍රව්‍ය මගින් සෞඛ්‍යයට හා පරිසරයට වන හානි අනුලක් තොරතුරු රාජ්‍යයන්ට පමණක් නොව මහජනතාවට ද ඉදිරිපත් කල යුතුයි. මෙය සිවිල් සමාජය නිතරම සලකා බලන ඉතා වැදගත් SAICM ප්‍රතිපත්තියක් වන, “දැනගැනීම ඇති අයිතිය” (Right to Know) තහවුරු කරයි.
- ගැලපෙන විකල්ප හඳුනාගත් විට, ඉතා හයානක රසායන වලට ආදේශ ක්‍රමයෙන් හඳුන්වා දීම ද REACH සිදු කරයි.
- REACH සඳහා; නිෂ්පාදකයන්, ආනයනය කරන්නන් හා පහල මට්ටමේ පාවිච්චි කරන්නන්, ඔවුන් නිෂ්පාදනය කරන, වෙළඳාම සඳහා ඇති හෝ පාවිච්චියට ඇති රසායන ද්‍රව්‍ය මානව සෞඛ්‍යයට හෝ පරිසරයට අහිතකර බලපෑම් ඇති නොකරන බව තහවුරු කිරීම අවශ්‍ය වේ. මෙය වැලැක්වීමේ ප්‍රතිපත්තිය (Precautionary Principle) ලෙස හඳුන්වයි.

* REACH මූලමගින්ම ක්‍රියාවේ යෙදවීමට කාලයක් ගතවනු ඇත. එම නිසා මෙම අලුත් නීතිය සහ එහි ක්‍රියාකාරිත්වය පිළිබඳ අවසන් නිගමනයකට ඒමට තවම නොහැක. අමතරව, REACH සංශෝධන, පළිබෝධනාශක හෝ බැරලෝහ පාලනයට, කාර්මික දූෂණය පාලනයට හෝ සුදුසු අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණ ක්‍රම තහවුරු කිරීම දැක්වා පැතිරී නැත. රසායන ද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය පිළිබඳ විද්වතුන්ගෙන් සමන්විත සෞඛ්‍ය හා පාරිසරික රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන සහ සිවිල් සමාජ සංවිධාන, REACH ප්‍රතිපත්ති ඉතා වැදගත් හා ධනාත්මක දියුණුවක් ලෙස සලකන අතර, අනෙක් රටවලටද ඒ මගින් උගතහැකි හා ඊට වඩා උසස් මට්ටමකට ඒමට හැකි බව සලකයි. මෙම නියමයන්: ආරක්ෂිත විකල්ප වෙළඳපොලට ගෙන ඒමට ව්‍යාපාර වලට පෙළඹවීම සහ ආරක්ෂිත විකල්ප තිබෙන විට උපද්‍රවකාරී රසායන නිරායාසයෙන් තහනම් කිරීමට හා ඉවත් කිරීමට ක්‍රියා කරයි. මෙම යොමුවීම ආදේශ ප්‍රතිපත්ති (The Substitution Principle) ලෙස හඳුන්වයි.

මෙම ප්‍රතිපත්ති හතර,

1. දත්ත නොමැතිනම්, වෙළඳපොල නොමැත. (No data, No market)
2. දැනගැනීමට ඇති අයිතිය. (Right to Know)
3. ආදේශක ප්‍රතිපත්තිය. (The Substitution Principle)
4. වැලැක්වීමේ ප්‍රතිපත්තිය, (Precautionary Principle)

රසායන කළමනාකරණය පිළිබඳ ජාතික නීති හා ප්‍රතිපත්ති සංශෝධනය සඳහා කටයුතු කරන ඕනෑම රටක රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන වලට ප්‍රයෝජනවත් ආරම්භක අවස්ථාවකි.

REACH මගින් රසායන පිළිබඳ දත්ත හා තොරතුරු, සියලු රටවල නීති සම්පාදනය කරන්නන්ට ලබාගත හැක. ආදේශක ප්‍රතිපත්ති, ජාතික නීතිවලට එක් කිරීමෙන්; යම් රටක උපද්‍රවකාරී රසායනික භාවිතය සීමා කිරීමට හෝ ආරක්‍ෂාකාරී විකල්ප ඇතිවිට ආනයනය හෝ නිෂ්පාදනය නැවතීමට ඉඩදෙන අතර පාවිච්චි කරන්නන්ට ආරක්‍ෂාකාරීව පරිහරණය කිරීමට අසීරු රසායන එම රටෙහි වෙළඳපොලෙන් ක්‍රමයෙන් ඉවත් කිරීමටත් ඉඩ ලබාදෙයි.

මෙම නැඹුරුව ජාතික ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයන්ගේ ක්‍රියාවලීන් අඩු කරයි. අවසානයේ, භාවිතා කරන්නාට රසායන ද්‍රව්‍ය ආරක්‍ෂාකාරීව භාවිතා කරන්නේ කෙසේද යන්න දැන්වීමේ ප්‍රධාන වගකීම නිෂ්පාදකයා හෝ ආනයනය කරන්නා සතු වේ. පෙර සූදානම් වීමේ ප්‍රතිපත්ති; නියමයන් වලට එක් කිරීමෙන්, පාලනය කරන්නන්ට, ඒවා තහවුරු කිරීමේදී වැලැක්වීමේ හා ආරක්‍ෂාවීමේ ක්‍රියාවන් ගැනීමට උදව් වේ.

REACH නිදසුන, රසායන සම්බන්ධ ප්‍රතිපත්ති,නීති හා නියමයන් සංශෝධනයට උපදෙස් දෙන රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන වලට ප්‍රයෝජනවත් වීමට හැකි වනුයේ; තමන්ගේ රට 2020 දී SAICM අරමුණු ළඟාකර ගැනීමට උදව් වීම සඳහාය. එලෙසම අනෙකුත් ජාත්‍යන්තරව පිළිගත් ප්‍රතිපත්ති වන දූෂකයා ගෙවිය යුතුයි (Polluter Pays Principles), වගකීමට ඇති අයිතිය (Right to liability) සහ දූෂණයට ලක්වන්නන්ට වන්දි (Compensation for the Victims Pollution) ආදිය ද වැදගත් වේ.

6. SAICM ක්‍රියාවේ යෙදවීම සඳහා කාර්මික හා මූල්‍යමය සහයෝගය

රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන; විශේෂයෙන් සංවර්ධනය වෙමින් පවතින සහ ආර්ථිකය අතරමැදි (සංක්‍රමණය වන) අවස්ථාවේ ඇති රටවල කටයුතු කරන, රසායන සම්බන්ධ ජාතික ප්‍රතිපත්ති, නීති හා නියමයන් සංශෝධනය කිරීමෙන් SAICM අරමුණු ලබාකර ගත නොහැකි බව අවබෝධකර ගෙන ඇත. රසායන කළමනාකරණය සඳහා ප්‍රමාණවත් යටිතල පහසුකම් නොමැතිවීමට, නීති හා ප්‍රතිපත්ති හොඳම තත්ත්වයේ පැවතුන ද ඒවා මගින් සිදුවන්නේ සීමාසහිත බලපෑමකි. තවදුරටත් රසායනික සුරක්ෂිතතාව ලබාකර ගැනීමට, පිරිසිදු තාක්ෂණයන් (Cleaner Technologies), ආරක්ෂාකාරී නිෂ්පාදන ක්‍රම සහ දූෂිත ස්ථාන සඳහා පිළියම් යෙදීම අවශ්‍ය වේ. බොහෝ සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල් විශේෂයෙන් අවම සංවර්ධිත රටවල් සහ කුඩා රාජ්‍ය සංවර්ධනය කරන රටවල්, (Small Island Developing Countries) වලට රසායන කළමනාකරණය සඳහා යටිතල පහසුකම් සහ තාක්ෂණයන් සඳහා අවශ්‍ය ආයෝජනය කිරීම් වලට, සම්පත් අභ්‍යන්තරව උපදවා ගැනීම සඳහා හැකියාවක් නැත.

නිසි පරිදි SAICM ක්‍රියාවේ යෙදවීම සඳහා ඔවුන්ට යම් බලාපොරොත්තුවක් ඇත්නම්, ඔවුන් කාර්මික හා මූල්‍ය පහසුකම් බාහිරව ලබාගත යුතු වෙයි. මේ නිසා රසායනික සුරක්ෂිතතාව වෙනුවෙන් කැපවී සිටින රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන, සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල SAICM අරමුණු ලබාකර ගැනීමට අවශ්‍ය මූල්‍ය හා තාක්ෂණික සම්පත් ව්‍යාප්ත වන පරිදි ක්‍රියාකල යුතුයි.

රසායනික සුරක්ෂිතතාව හා විරෂවායී සංවර්ධනය

රසායනික සුරක්ෂිතතාව සඳහා වන අරමුණු වලට සහය වන මූල්‍යමය හා කාර්මික ප්‍රභව, මේ දක්වා ඉතා සීමිත සහ ලබාගැනීමට අසීරු ඒවා බවට පත්ව ඇත. ජාත්‍යන්තර සංවර්ධන සහයෝගී ආයතන (International development assistance agencies) සහ රාජ්‍යයන්; රසායනික සුරක්ෂිතතාව දුප්පත් රටවලට දුරාගත නොහැකි සුබෝපහෝගී තත්ත්වයක් ලෙස දැක්වීමට පෙළඹී ඇත. උපායමාර්ගික ප්‍රවේශය පිළිගැනීම; එම ප්‍රශ්නය විසඳන්නේ නැති වුව ද විසඳුම සඳහා පදනමක් සපයයි. SAICM චුබ්දායී ප්‍රඥප්තියේ පළවන ස්වාධීන වගන්තියේ මෙසේ සඳහන් වේ:

‘අප විරස්ථායී සංවර්ධන ලබාගන්නේ නම්: දුප්පත්කම සහ ලෙඩ රෝග තුරන් කිරීම මානව සෞඛ්‍යය හා පරිසරය දියුණු කිරීම, සියලු සංවර්ධන මට්ටම් වල ඇති රටවල ජීවන තත්ත්වය උසස් කිරීම හා පවත්වා ගැනීම ද ඇතුළත්ව; රසායන ද්‍රව්‍යය වල ඉතා යහපත් කළමනාකරණයක් අත්‍යාවශ්‍ය වේ’

රසායනික සුරක්ෂිතතාව ඇතිකිරීම, විරස්ථායී සංවර්ධන න්‍යාය පත්‍රයේ අත්‍යවශ්‍ය අංගයක් ලෙස නිබිය යුතු බව SAICM පිළිගැනීමේ දී රාජ්‍යයන් එකඟ විය. රසායන වලට නිරාවරණය වීම නිසා ඇතිවන රෝග සහ වර්ෂාමය අසාමාන්‍යතා, මනුෂ්‍යයාට සීමාකිරීම පමණක් නොව ඒවා මගින් ආර්ථික නිෂ්පාදිතයට බාධා කරන අතරම රටේ සෞඛ්‍ය හා අධ්‍යාපන පද්ධතියට ද අමතර වියදම් සහිත බරක් එක් කරයි. රසායන කළමනාකරණයට රටක හැකියාව ප්‍රමාණවත් නොවීම බාධාවක් බවට පත්විය හැකි අතර එය ආර්ථික සංවර්ධනය සහ දුප්පත් කම අඩුකිරීමේ උත්සාහයන්ට බාධාවක් විය හැක.

උපක්‍රමික හැඹුරු වීමේ අරමුණු, බහුපාර්ශ්වික හා ද්විපාර්ශ්වික සංවර්ධන සහයෝගීතා ආයතන සමග ඒකරාශී වීම SAICM පැතිරුණු ප්‍රතිපත්ති සැලැස්ම (SAICM Overarching Policy Strategy) මගින් සිදු කරයි. එය SAICM අරමුණු ජාතික ලේඛණ වලට එක් කරන ලෙස සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවලින් ඉල්ලා සිටින අතර, එය සංවර්ධන සහායක සංස්ථාවට, බලපෑම් කිරීම සහ SAICM අරමුණු ද්විපාර්ශ්වික ආධාර දෙන ආයතන වල වැදගත් සාධකයක් ලෙස හඳුනා ගන්නා ලෙස ආධාර දෙන්නන් ඉල්ලා සිටියි. මෙය ක්‍රියාවේ යෙදවුවහොත්, තමන්ගේ රසායන කළමනාකරණ ප්‍රතිපත්ති වැඩි දියුණු කිරීමට කැමති සහ පිරිසිදු කර්මාන්ත (Cleaner Industries) සහ තාක්ෂණයක් කරා ගමන් කිරීමට කැමති සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල සම්පත් එකතුව විශ්මය ජනක ලෙස වැඩිකල හැක.

උපායමාර්ගික හැඹුරුව පිළිගෙන මාස 2 කට පසු, ඉතා සංවර්ධිත රටවල සංවර්ධන හා පරිසර ඇමතිවරු පැරිස් නුවර දී මුණගැසුණි. මෙම සමුළුව අලුත් ප්‍රතිපත්තියක් - “Framework for Common Action Round Shared Goals” පිළිගත්හ. දේශගුණික විපර්යාස, කාන්තාරකරණය සහ ජෛව විවිධත්වය විනාශවීම සඳහා සංවර්ධන ආයතන උදව්කල යුතු බව පෙර සමුළු වලදී සංවර්ධන ඇමතිවරු එකඟ වී තිබුණි. රසායන කළමනාකරණයන් ජාතික හා ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන ප්‍රතිපත්ති හා සැලසුම් වලට එකතුවකල යුතු ගෝලීය පාරිසරික අරමුණක් ලෙස 2006 අප්‍රේල් මස පළවෙනි වතාවට ඔවුන් එකඟ විය.

එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවර්ධන වැඩසටහන (UNDP) ද SAICM සඳහා ප්‍රතිචාර දක්වා ඇත. SAICM ක්‍රියාවේ යෙදවීම UNDP මගින් සහභාගී සංවර්ධන අරමුණු

වලට සම්බන්ධ කරන අතර යහපත් රසායන කළමනාකරණය, සහභාගි සංවර්ධන අරමුණු පදනම් කරගත් ප්‍රතිපත්ති හා සැලසුම් වලට සම්බන්ධ කිරීමේ මෙවලම් කට්ටලයක් (Toolkit for Incorporating the Sound Management of Chemicals in MDG –based policies & Plans) සාදා ඇත.

රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන වල දත්තානගන්

විරස්වාසී සංවර්ධනය සහ දුප්පත්කම අඩුකිරීමේ ඉලක්ක ලගාකර ගැනීමට, රසායනික සුරක්ෂිතතාවය අත්‍යවශ්‍ය බව පිළිගැන්වීමට රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන වලට ක්‍රියාකල හැක. සංවර්ධනය වන රටවල ඔවුන් ඉල්ලා සිටින රසායන කළමනාකරණ අරමුණු, ආධාර වැඩසටහන් සඳහා සම්බන්ධ කිරීමට රජයන් දිරිමත් කිරීම සඳහා ක්‍රියාකල හැක. ගෝලීය සමාජයක් ලෙස සංවර්ධන ආයතන මෙම ඉල්ලීම් වලට ප්‍රතිචාර දක්වන්නේ කෙසේද යන්න රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන වලට සොයා බැලිය හැක.

මීට අමතරව SAICAM ක්ෂණික ආරම්භක වැඩසටහනින් ඔබ්බට ගිය මූල්‍යමය යාන්ත්‍රණයක් පිහිටුවීම සඳහා දිරිමත් කල හැක. ක්ෂණික ආරම්භය (Quick Start); නවීන, කාලය සීමාසහිත බොහෝ සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල යහපත් SAICM ක්‍රියාවේ යෙදවුමක් ලගාකර ගැනීම සඳහා සම්පත් සපයා දීමට කිසිදා සැලසුම් නොකල වැඩසටහනකි. සියලු පහසුකම් සහිත SAICM මූල්‍යමය යාන්ත්‍රණයක් SAICM සෑදීමේ මූලාරම්භයේ සිටම සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල් ඉල්ලා සිටියි. මේ සඳහා ආධාර දෙන විවිධ රටවල් යහපත් සොයා බැලීමක් කර ඇත.

එවැනි යාන්ත්‍රණයක් ආරම්භයේදී වසරකට ඇමරිකානු ඩොලර් මිලියන 50-100 ක් අතර වියයුතු අතර තවත් අමතර ආධාර ද තිබිය යුතුය. මෙම ආධාර දිය යුත්තේ ප්‍රමුඛතා පදනමක් මතයි, එනම් අවම සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල්, කුඩා දුපත් සංවර්ධනය කරන රටවල් සහ අනෙක් අඩු කාර්මික රටවල් ලෙසයි. ලැබෙන රටවල් විය යුත්තේ යහපත් රසායන කළමනාකරණ ප්‍රතිපත්ති සොයා බැලීමේ සහ ක්‍රියාවේ යෙදවීමේ යටිතල පහසුකම් පිහිටුවා ගැනීමට; දැනට පවතින රසායන බහුල ස්ථාන පිරිසිදු කිරීමට සහ පිරිසිදු නිෂ්පාදන සහ ක්‍රියාවලි වලට මාරුවීම ආරම්භ කිරීමට අවශ්‍ය සම්පත් අත්‍යන්තරව ගොඩනගා ගැනීමට හැකියාව හැකි ඒවාය. යහපත් රසායන කළමනාකරණය ඉලක්ක කරගෙන නව ගෝලීය පාරිසරික පහසුකම පිළිබඳ සංධිස්ථානයකට (Global Environment Facility (GEF) Focal Area) එකඟ වීම, දිගටම කරගෙන යාම සඳහා එක් යොමුවීමකි. කෙසේ නමුත් විශාල ආධාර රටවල් කිහිපයක් මෙය නිෂේධ කලත්, අනෙක් යාන්ත්‍රණයන් දිගටම කරගෙන යා හැක.

SAICM වලට එකඟවීම, යහපත් රසායන කළමනාකරණ අරමුණු වලට ප්‍රයෝජනයට ගැනීම සඳහා සංවර්ධන සහනාධාර අරමුදල් එක්රැස් කිරීමට නව හැකියාවක් ඇති කරවයි. එසේම මේ සඳහා ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය යාන්ත්‍රණයක් පිහිටුවීමේ හැකියාව සඳහා නව GEF Focal Area හෝ ඒ හා සමාන ජාත්‍යන්තර පැතිකඩක් සාදයි. අවාසනාවන්ත ලෙස මෙම අලුත් අවස්ථාවන් SAICM ගෝලීයව ක්‍රියාවේ යෙදවීම සඳහා සහ එහි අරමුණු ලගාකර ගැනීම සඳහා තරම් ප්‍රමාණවත් ලෙස තවම ඉෂ්ඨ වී නැත. මේ නිසා සියලු කළාපවල සිටින රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන, SAICM අඩපාඩු පිලිබඳ දිගටම දැනුවත් කිරීම කලයුතුයි. එලෙසම SAICM ක්‍රියාවේ යෙදවීම සඳහා අලුත් සහ අමතර ආධාර නිබන්ධන බව තහවුරු වීමට කටයුතු කල යුතුයි.

7.0 නිගමනය

SAICM වලට එකඟවීම, රසායනික හා අනෙකුත් විෂ ද්‍රව්‍ය වලට නිරාවරණය වීමෙන් මිනිසාට, සෞඛ්‍යයට හා පරිසර පද්ධති වලට නවදුරටත් වන හානි වැළැක්වීම අරමුණු කරගනිමින්, ගෝලීය සිවිල් සමාජ ව්‍යාපාරයක් ගොඩනගා ශක්තිමත් කිරීමේ අවස්ථාව සපයයි. යුරෝපීය පාර්ලිමේන්තුවේ REACH ප්‍රතිපත්ති පලමුවෙන්ම විවාදයට ගනිද්දී, පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රීවරයෙකු හා REACH ආරම්භක නිර්මාණකරුවෙකු වන Inger Schorling 'REACH – යුරෝපීය සංගමයේ රසායන ප්‍රතිපත්තියේ රහස් වලට ඇති එකම මගපෙන්වීම - සිදුවූයේ කුමක් ද සහ ඇයි ? / REACH – The only Planet Guide of the Secret of Chemicals Policy in the EU - What Happened and Why' නමින් මග පෙන්වුමක් සැකසීය. REACH සඳහා එකඟවීමට බලකිරීම සඳහා යුරෝපීය සිවිල් සමාජ ඒකරාශී කිරීමට මෙම විස්තරය උදව් විය. එහිදී Schorling රසායනික ප්‍රතිපත්ති සංශෝධනය මෙතරම් වැදගත් ඇයි යන්නට ඇගේ හැඟීම් විස්තර කළේ මෙසේය:

'මනුෂ්‍යය වාසස්ථාන සඳහා සුදුසු යැයි කියා හඳුනා ගත් එකම ග්‍රහලෝකය පෘතුවියයි අපි මෙම නිවහන අනෙකුත් ජීවී ප්‍රණීන් සමඟ ද බෙදා ගන්නා අතර එය ඉදිරියේදී එන නොහිතිය හැකි පරම්පරා වලට ද නිවහන වෙයි. අප සැවොම මේ දක්වා ඉපදී නැති අයද ජීවත්වීම සඳහා ගෝලීය පරිසර පද්ධතිය තුළ යැපෙන්නන් වෙමු. එය සංවෘත පද්ධතියකි. අප එය කඩාබිඳ දැමීමෙන් හෝ විනාශකිරීමෙන් අනතුරු කලහොත් අපි අපිවම විනාශයට ලක්කරයි'

අන්තර් රාජ්‍ය සමුළුව ඩුබායිහි දී, උපායමාර්ගික හැමුරුව පිළිගැනීමේදී, සෑම රටකම රසායන ප්‍රතිපත්ති සහ ක්‍රියාමාර්ග සංශෝධනයට වේදිකාවක් සැකසුනි. මෙහි සාර්ථකත්වයේ රහස, මෙම අවස්ථාව ලබාගෙන, අභියෝගකර, සැබෑ වෙනස ගෙන ඒමට ගෝලීය සිවිල් සමාජ වලට ඇති හැකියාවයි.

සටහන්

1 <http://assets.panda.org/downloads/theonlyplanetguide.pdf>

8.0 පක්‍ෂවදාන :

SAICM ව්‍යාප්ත කිරීමේ

ගෝලීය සිවිල් සමාජ ව්‍යාපාරය

2008 ජනවාරියේදී, ජාත්‍යන්තර රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන 6 ක නියෝජිතයන්¹ ටොරොන්ටෝ නිදි රැස්වී සියලු කළාප වල සිටින රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන හා සිවිල් සමාජ සංවිධාන වලට SAICM පිළිබඳ දැනුවත් කිරීමට සහ තමන්ගේ රටවල තමන්ගේ ආකාරයට ක්‍රියාවේ යෙදවීමට දායකවීම දිරිමත් කිරීමට, ගෝලීය SAICM ව්‍යාප්ත කිරීමේ ව්‍යාපාර හා එක්ව එළිදැක්වීමට එකඟ විය. SAICM පිළිබඳ රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන / සිවිල් සමාජ සංවිධාන වල ගෝලීය පොදු සම්මුතියක් පිළිබඳව එකඟතාවයකට ද පැමිණියේය.

සියලු රටවල සිටින රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන හා සිවිල් සමාජ සංවිධාන වලට 'පොදු නිවේදනයක්' (Common Statement) සලකා බලන ලෙස සහ අත්සන් කිරීම පිළිබඳ සලකා බලන ලෙස පවසා ඇත.

SAICM ව්‍යාප්ත කිරීමේ ව්‍යාපාරයේ එක් අරමුණක් වනුයේ අවම වශයෙන් රටවල් 80 ක රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන හා සිවිල් සමාජ සංවිධාන අත්සන් කරුවන් 1000ක් සුරැකින කිරීමයි. මෙම පොත් පිටව එම ව්‍යාපාරයේ කොටසක් ලෙස එළිදැක්වුවකි.

ගෝලීය SAICM ව්‍යාප්ත කිරීමේ ව්‍යාපාරය පිළිබඳ වැඩිපුර තොරතුරු www.ipen.org/campaign මගින් ලබාගත හැක. පොදු නිවේදනය සහ රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන අත්සන් කිරීමේ පත්‍රිකාව භාෂා 6 කින්: අරාබි, චීන, ඉංග්‍රීසි, ප්‍රංශ, ජර්මන්, රුසියානු සහ ස්පාඤ්ඤ වලින් ලබාගත හැක.

පොදු නිවේදනය පහත පරිදිය

රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන/සිවිල් සමාජ සංවිධානවල SAICM පිළිබඳ පොදු නිවේදනය

'ජන සමාජය රසායනික කළමනාකරණය කරන ලෙස මූලික වෙනස්වීම් සිදුවිය යුතුයි'² යන්න පිළිගනිමින්, 'වාතය, ජලය සහ ගොඩබිම දූෂණයෙන් මිලියන ගනණකගේ සෞඛ්‍යයට හා අභිවෘද්ධියට හානි කරමින් පරිසරය පීඩා විඳිමින්

සිටියි³ යන්න³ 2006 පෙබරවාරි 06 දින, පරිසර හා සෞඛ්‍යය අමාත්‍යවරුන් සහ රටවල් 100 කට අධික රටවල නියෝජිතයන් සමඟ සිවිල් සමාජ සහ පෞද්ගලික සේනාවේ නියෝජිතයන් ඩුබායිහි දී ප්‍රකාශකර සිටියේය.

මවුන් SAICM වලට එකඟ වූ අතර එහි ගෝලීය ක්‍රියාකාරී සැලැස්මේ සඳහන් ඉලක්ක නම්:

‘රසායන වල යහපත් කළමනාකරණය එහි ජීවන චක්‍රය තුළදීම ලගා කර ගැනීමට, එනම් 2020 දී රසායන ද්‍රව්‍ය භාවිතය හෝ නිෂ්පාදනය සිදුවන්නේ මානව සෞඛ්‍යය හා පරිසරයට වන හානි දායක තත්ත්ව අවම වන ලෙසයි⁴

SAICM කෘෂිකාර්මික හා කාර්මික යන දෙවර්ගයේම රසායන ද්‍රව්‍ය සලකා බලයි. රසායන ද්‍රව්‍ය නිෂ්පාදනයේ සියලු අවස්ථා, පාවිච්චිය බැහැර කිරීම ඇතුළු නිෂ්පාදන වල සහ අපද්‍රව්‍ය වල ඇති රසායන පිළිබඳව සලකා බලයි.

අපි (සංවිධානයේ නම) සිවිල් සමාජ සංවිධානයක් ලෙස රසායන ද්‍රව්‍ය වලට නිරාවරණය වීම තව දුරටත් හානිදායක ප්‍රභවයක් නොවන අනාගතයක් වෙනුවෙන් ක්‍රියා කිරීමට මෙම ගෝලීය ප්‍රයත්නයට සම්බන්ධ වෙමු.

අපි SAICM සමඟ එකඟ වෙමු;

- ‘ලමුන්, ගර්භනී කාන්තාවන්, සරු ජනිතයන්, වැඩිහිටි පුද්ගලයන්, දුප්පතුන්, සේවකයන් සහ අනෙකුත් පීඩා විභවයක කණ්ඩායම් සහ බලපෑම් වලට ලක්විය හැකි පරිසර, රසායන වල හානිදායී බලපෑම් වලින් වැළැක්වීමට⁵ අවශ්‍ය වීම් පියවර ගැනීමට;
- ‘අවශ්‍ය වීම් වැළැක්වීමට හැඹුරුවීම⁶ සහ ‘දුෂ්‍ය වැළැක්වීම’ වැනි වැළැක්වීමේ ක්‍රමෝපායන් සඳහා ප්‍රමුඛතාවය ලබාදීමට;⁷
- ‘රසායන කළමනාකරණයට හැකියාව අඩු සංවර්ධනය වෙමින් පවතින සහ ආර්ථිකය අතරමැදි අවස්ථාවේ පවතින රටවල්, කෘෂිකර්මාන්තයේදී පිළිබෝධනාශක මත රඳා පැවතීම මගින් සේවකයන් හානිදායී රසායන වලට නිරාවරණය වීමෙන්, මිනිසා සහ පරිසරයට වන දීර්ඝ කාලීන බලපෑම් පිළිබඳ⁸ අවශ්‍ය වීම් සලකා බැලීමට;
- ‘සංවර්ධනය සහ ක්‍රියාවේ යෙදවීම සඳහා දිරිමත් කිරීම හා සහයෝගය දු පිරිසිදු නිෂ්පාදන විශේෂයෙන් සලකන රසායන වලට ආදේශක සහ රසායන නොවන විකල්ප හඳුන්වාදීම ඇතුළුව පාරිසරිකව යහපත් ආරක්‍ෂාකාරී විකල්ප හඳුන්වාදීම⁹ සඳහා කැපවීමට;
- ‘පිරිසිදු හා ආරක්‍ෂාකාරී තාක්‍ෂණයන් ප්‍රමාණවත් පරිදි හුවමාරුව¹⁰ සහ ‘දැනට පවතින හා අලුත් මූල්‍යමය ආධාර ඉදිරිපත් කිරීම¹¹ අවශ්‍ය වීම් දිරිමත් කිරීමට;

- 'ශක්‍යතාව වර්ධනය, පාර්ශවකරුවන් සඳහා යහපත් රසායන කළමනාකරණය පිළිබඳ අධ්‍යාපනය, පුහුණුව හා තොරතුරු හුවමාරුව'¹² අවශ්‍ය වීම් දිරිමත් කිරීමට;
- 'අප විරස්ථායී සංවර්ධනය ලගාකර ගන්නේ නම් යහපත් රසායන කළමනාකරණය දුප්පත්කම සහ රෝග තුරන් කිරීම; මානව සෞඛ්‍යය හා පරිසරය දියුණු කිරීම සියලු සංවර්ධන මට්ටම් වල රටවල ජීවන තත්ත්වය වැඩිදියුණු කිරීම සහ පවත්වා ගැනීමට'¹³ ද;
- 'රසායනික සුරක්ෂිතතාවය සම්බන්ධව නියමයන් වලදී සිවිල් සමාජ; විශේෂයෙන් කාන්තාවන්, සේවකයන් සහ දේශීය ජනතාවගේ සක්‍රීය සහභාගිත්වය දිරිමත් කිරීමට ද';¹⁴
- 'රසායන ද්‍රව්‍ය මගින් මානව සෞඛ්‍යයට හා පරිසරයට සිදුවන හානි ද අනුලුච්ඡේදන රසායන පිළිබඳ තොරතුරු හා දැනුම ලබාදීමට' කැපවීම;¹⁵

සටහන්

1. මෙම ජාලයන් වනුයේ; Health Care Without Harm (HCWH); the International POPs Elimination Network (IPEN); International Society of Doctors for the Environment (ISDE); Women in Europe for a Common Future (WECF); and the World Federation of Public Health Association (WFPHA).
2. SAICM ඩුබායි ප්‍රඥප්තියේ 7 වන පරිච්ඡේදය
3. SAICM ඩුබායි ප්‍රඥප්තියේ 5 වන පරිච්ඡේදය
4. SAICM Overarching Policy Strategy 13 වන පරිච්ඡේදය
5. SAICM Overarching Policy Strategy 7 (c) වන පරිච්ඡේදය
6. SAICM Overarching Policy Strategy 14 (e) වන පරිච්ඡේදය
7. SAICM Overarching Policy Strategy 7 (f) වන පරිච්ඡේදය
8. SAICM ඩුබායි ප්‍රඥප්තියේ 6 වන පරිච්ඡේදය
9. SAICM Overarching Policy Strategy 14 (j) වන පරිච්ඡේදය
10. SAICM Overarching Policy Strategy 10 (b) වන පරිච්ඡේදය
11. SAICM Overarching Policy Strategy 19 වන පරිච්ඡේදය
12. SAICM ගෝලීය ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම, විධායක සාරාංශය, 8 (i) වන පරිච්ඡේදය
13. SAICM ඩුබායි ප්‍රඥප්තියේ 1 වන පරිච්ඡේදය
14. SAICM Overarching Policy Strategy 16 (g) වන පරිච්ඡේදය
15. SAICM ඩුබායි ප්‍රඥප්තියේ 21 වන පරිච්ඡේදය

ගෝලීය ව්‍යාප්ත කිරීම තහවුරු කිරීමේ ආකෘති පත්‍රය

සංවිධානයේ නම	
රට හා මූලස්ථානයේ නම	
නම	
විද්‍යුත් ලිපිනය	
අන්තර්ජාලය (තිබේ නම්)	
<p>සංවිධානයේ කාර්ය පිළිබඳ විස්තරය</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ප්‍රදේශය, ජනපදය, පලාත හෝ කලාපය ● ජාතිය ● කලාපය (රටවල් 2/වැඩි ගනණක්) ● ජාත්‍යන්තර <p>භූගෝලීය ප්‍රදේශයේ නම</p> <p>සංවිධානයේ වර්ගය</p> <p>(එකක්/තොරන්ත)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● පාරිසරික සංවිධානය ● සෞඛ්‍යය සංවිධානය ● සංවර්ධන සංවිධානය ● වෘත්තීමය සංවිධානය ● මහජන සංවිධානය ● වෙළඳ සමිති ● පාරිභෝගික සංවිධාන ● වෙනත් 	<p>ඔබගේ කැමැත්ත පරිදි පහත රසායනික ක්‍රමක්ෂිතතා ක්‍රියාමාර්ග හැකිකරම් තෝරන්න.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● SAICM අරමුණු 2020 ලබාගැනීම අරමුණු කරගෙන ජාතික ප්‍රතිපත්ති, නියමයන් සහ/හෝ ක්‍රියාත්මක කිරීම දිරිමත් කිරීම. ● හානිදායක කෘෂිකාර්මික රසායන වලට නිරාවරණය වීම මගින් වන හානි වලින් ගොවීන්, සේවකයන් සහ /හෝ ප්‍රජාව ආරක්‍ෂා කිරීම. ● ඊයම්, රසදිය සහ කැඩ්මියම් වැනි විෂ රසායන වලට නිරාවරණය වීම වැනි හානි වලින් ළමුන්, පොදු ජනතාව සහ පරිසරය ආරක්‍ෂා කිරීම. ● දිගුකල් පවතින දූෂක හා වෙනත් විෂ රසායන වලට නිරාවරණය වීම මගින් වන හානි වලින් මානව සෞඛ්‍යය සහ/හෝ පරිසර පද්ධති ආරක්‍ෂා කිරීම. රැකියා ස්ථානයේ විෂ රසායන වලට නිරාවරණය වීමෙන් සේවකයන් ආරක්‍ෂා කිරීම. ● විෂ රසායන පාරිභෝගික නිෂ්පාදන වල; මිනිසුන්ගේ සහ/හෝ පරිසරයේ තිබීම පිළිබඳ සොයා බැලීම. ● අපද්‍රව්‍ය අවම කිරීම හා යහපත් කසල කළමනාකරණය දිරිගැන්වීම ශුන්‍ය; අපද්‍රව්‍ය උපක්‍රම (Zero waste strategies) වැනි; විවෘත දහනය කසල ගොඩගැසීම, නුසුදුසු කසල ගොඩගැසීම් සහ දහනය ආදී දූෂිත ක්‍රියාමාර්ග තුලින් වන හානි වලින් මහජනතාව ආරක්‍ෂා කිරීම.

මෙම තහවුරු කිරීම ipen@ipen.org වෙත එවන්න.

IPEN, ව්‍යාපාරයේ කමිටු සාමාජිකයින් ද සමග; මූල්‍යමය දායකත්වය වෙනුවෙන්
යුරෝපීය කොමිසමට, එක්සත් ජාතීන්ගේ පුනුණු කිරීමේ හා පර්යේෂණ පිළිබඳ
ආයතනයට(UNITAR), Environment Canada ,
ස්විඩනයේ පරිසර අමාත්‍යාංශයට හා අනෙකුත් අයට

සේවනය පුදකරයි.

www.ipen.org/campaign

